

**UCHWAŁA NR LXXIV/390/2023
RADY MIEJSKIEJ W ŚWIEBODZICACH**

z dnia 26 stycznia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świebodzice na
lata 2023-2027.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świebodzice na lata 2023-2027 w brzmieniu określonym w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

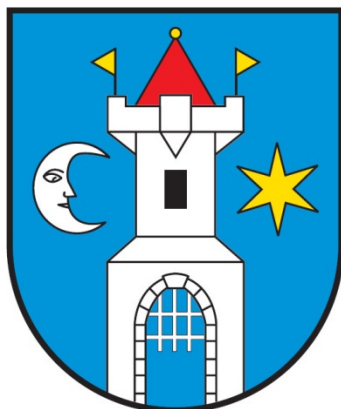
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Świebodzice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Miejskiej

Tomasz Czekał

Załącznik do Uchwały Nr LXXIV/390/2023
Rady Miejskiej w Świebodzicach
z dnia 26 stycznia 2023 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świebodzice na lata 2023 – 2027

Świebodzice 2022

Spis treści

Wstęp	4
1.1 Podstawy prawne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	4
1.2 Zgodność strategii z dokumentami wyższej rangi	6
1.2.1 Odniesienia do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu UE.....	6
1.2.2 Odniesienia do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu krajowym	7
1.2.3 Odniesienia do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu wojewódzkim	10
1.2.4 Odniesienia do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu powiatowym	11
1.2.5 Odniesienia do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu gminnym	11
2. Charakterystyka gminy Świebodzice	13
2.1 Demografia i wybrane wskaźniki gospodarcze.....	13
2.2 Wydatki gminy w obszarze polityki społecznej	16
3. Diagnoza problemów społecznych gminy Świebodzice	16
3.1 Lokalny rynek pracy i bezrobocie	18
3.2 Pomoc społeczna	20
3.2.1 Analiza stanu i skuteczności pomocy społecznej	20
3.2.2 Ubóstwo	25
3.2.3 Problemy uzależnień	26
3.2.4 Bezdomność i inne problemy wykluczenia	29
3.2.5 Sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych	32
3.2.6 Przemoc w rodzinie	36
3.2.7 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	38
3.2.8 Problem integracji społecznej i obywatelskiej Romów	40
3.2.9 Przeciwdziałanie skutkom klęski żywiołowej lub ekologicznej, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.....	41
3.3 Zasób lokalowy miasta i infrastruktura społeczna	42
3.4 Potencjał społeczności lokalnej w zakresie integracji społecznej	44
3.5 Problemy społeczne gminy Świebodzice w opinii mieszkańców miasta.....	49

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	52
5. Analiza SWOT	53
6. Cele, kierunki działań, sposoby i wskaźniki realizacji działań.....	58
6.1 Misja i wizja	58
6.2 Cele, kierunki działania i wskaźniki.....	58
6.3 Sposoby realizacji oraz ramy finansowe strategii	69
7. Monitoring i ewaluacja strategii.....	72
8. Spis tabel	73
9. Spis schematów	74
10. Bibliografia.....	75

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świebodzice na lata 2023 – 2027 zwana w dalszej części SRPS jest dokumentem planistycznym, wytyczającym najważniejsze kierunki działań w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby i zidentyfikowane problemy społeczne, występujące na terenie gminy. Wskazuje obszary zidentyfikowane jako problemowe i stara się wyznaczyć priorytetowe kierunki działań na najbliższe lata. Tego typu dokumenty strategiczne zakładają myślenie w dłuższej perspektywie czasu i skupiają się na dążeniu do realizacji określonych celów strategicznych, formułując przy tym cel generalny (misję), której osiągnięciu, czy raczej procesowi osiągania cele te służą. Strategia uwzględnia również ustalenia innych dokumentów o zasięgu gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym o charakterze strategicznym w obszarze polityki społecznej. W prace nad Strategią zaangażowane zostały podmioty, instytucje oraz organizacje działające na rzecz i w sferze społecznej.

1.1 Podstawy prawne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Opracowanie i realizacja przygotowania SRPS jest obowiązkiem gminy sformułowanym wprost w przepisach ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (art. 16b ust. 1): „Gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej”. Kolejne artykuły przywołanej ustawy wskazują jakie elementy w szczególności w przygotowanym dokumencie powinny się znaleźć oraz jakie zagadnienie należy uwzględnić. Zgodnie z normą prawa określoną w art. 16b ust 2, strategia powinien zawierać:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Następny przepis (art. 17 ust. 1 pkt 1) tejże ustawy:

„1. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Zgodnie z ustawą (art. 110 ust. 4) podmiotem odpowiadającym za wdrożenie strategii jest ośrodek pomocy społecznej (dalej: OPS): „Ośrodek pomocy społecznej koordynuje realizację strategii, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1”. W Świebodzicach OPS jest także podmiotem odpowiadającym za koordynację opracowania strategii.

Kwestią kluczową dla opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest określenie obszarów problemowych gminy i ich jednoznaczne zdefiniowanie. Ustawy stanowią podstawę nazwania problemu społecznego (np. pojęcia bezdomność, narkomania, niepełnosprawność). Zdefiniowanie problemów społecznych umożliwia ściśle określenie rozmiaru i zakresu występowania, a także zaplanowanie działań zmierzających do rozwiązania problemu lub jego minimalizacji.

Tworząc niniejszą strategię posłużono się jako zasadniczą podstawą prawną, ustawami wskazującymi cele i zakres czynności, które można podjąć w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych. Dla znacznej części problemów społecznych przyjęte są odrębne akty normatywne regulujące kluczowe kwestie dotyczące kompetencji podmiotów publicznych i procedur działania w walce z niekorzystnym zjawiskiem, np. przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania itd. Treść niniejszej SRPS spójna jest z ustawowymi przepisami w wytyczaniu kierunków i sposobów rozwiązywania konkretnych problemów społecznych.

Wśród ustaw, które uwzględniono opracowując SRPS jako podstawy prawne, należy wymienić przede wszystkim:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,

ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,

ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,

ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,

ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,

ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,

ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,

ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,

ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,

ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

1.2 Zgodność strategii z dokumentami wyższej rangi

Potrzeba zachowania zgodności działań w gminie z inicjatywami powiatowymi i wojewódzkimi w zakresie szeroko rozumianych kwestii społecznych, warunkuje liczne zobowiązania dla gminy, zarówno na etapie planowania jak i realizacji Strategii.

Konieczne jest także zachowanie spójności z dokumentami strategicznymi rangi krajowej i międzynarodowej. W kolejnych podrozdziałach przywołano te elementy licznych opracowań krajowych i regionalnych, które zbieżne są z kierunkami działań w gminie Świebodzice w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Zapewnienie spójności wpływa na efektywność i celowość prowadzonych działań, co z kolei umożliwia, w odleglejszej perspektywie czasowej, pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację działań lokalnych. Ponadto ułatwi koordynację działań różnych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii, zminimalizuje ryzyko wystąpienia sprzeczności celów podmiotów decyzyjnych i wywołanych tymi sprzecznościami konfliktów.

1.2.1 Odniesienia do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu UE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świebodzice na lata 2023 - 2027 jest spójna z następującym dokumentem unijnym:

„Zrównowazona Europa do 2030”, której priorytetem jest m.in. położenie kresu ubóstwu czy zapewnienie zdrowego życia i promowanie dobrego samopoczucia dla wszystkich w każdym wieku.

Ponadto uwzględniono:

- Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej” – wskazujący na ekonomię społeczną jako istotny instrument w zwalczaniu ubóstwa i wykluczenia społecznego,

- Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie polityki UE i wolontariatu: uznanie i propagowanie wolontariatu transgranicznego w UE.

1.2.2 Odniesienia do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu krajowym

Podstawowymi dokumentami, do których się odniesiono są przede wszystkim:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES),
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030.

Fundamentalnym dokumentem, z którego zapisami ustalono treści świebodzickiej SRPS jest *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)*, dalej: SOR. Przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku stanowi priorytetowy dokument państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. SOR zawiera rekomendacje dla polityk publicznych, które stanowią podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym w obszarze rozwiązywania problemów społecznych na poziomie lokalnym. Główny cel SOR został sformułowany następująco:

Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym¹.

Przyjęto, zatem, że zaproponowany model rozwoju będzie zrównoważony i społecznie odpowiedzialny, oraz że główną siłą napędową rozwoju i priorytetem publicznym jest spójność społeczna. SOR zakłada powiązanie działań w sferze gospodarczej z osiągnięciem celów społecznych, tj. przede wszystkim z podwyższaniem poziomu i polepszaniem jakości życia obywateli. Autorzy dokumentu wskazują, że zróżnicowania społeczne niweczą potencjał rozwojowy kraju, stanowią wręcz barierę dla rozwoju gospodarki, dlatego rozwój winien sprzyjać włączeniu społecznemu.

Najistotniejsze dla polityki społecznej zakładane efekty realizacji SOR to: „ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności

¹ Załącznik do Uchwały nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017, poz. 260), s. 36.

społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju”².

Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL) został zaprezentowany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w sierpniu 2019 r. Głównym celem działań zaplanowanych w SRKL jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce.

W tym kontekście SRKL wyznacza cele szczegółowe do realizacji. Czwarty cel szczegółowy został sformułowany następująco: *redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne*.

W obszarze: spójność społeczna, wyznaczono kierunki interwencji, m. in.:

Wsparcie grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem oraz zapewnienie spójności działań na rzecz integracji społecznej.

Przy wyznaczeniu celów i kierunków działań świebodzińskiej SRPS zachowano spójność z tym kierunkiem interwencji określonym w SRKL.

Kolejny dokument strategiczny to *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030*. Aktualizację uprzedniego KPPUiWS przyjęto Uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021. Dokument wskazuje na kluczowe działania nakierowane na trwałe zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Fundamentalne znaczenie dla stworzenia lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych są priorytety określone w KPPUiWS następująco:

- przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu,
- usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- instytucje pomocy społecznej oraz podmioty ekonomii społecznej – wsparcie dla osób i rodzin³.

Celem głównym KPPUiWS jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne, co zamierza się osiągnąć poprzez realizację celów operacyjnych. Cele te są częściowo zbieżne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świebodzice.

² Tamże, s.38.

³ Załącznik do uchwały nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” (M.P. 2021, poz. 843), s.54-99.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES). KPRES wyznacza kierunki polityki publicznej na rzecz ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych. Program posiada znaczenie dla realizacji SRPS, ponieważ autorzy programu przyjęli ambitne założenie, i jako wskaźnik rezultatu programu wskazali przeznaczanie, w 2023 r. co najmniej 2% budżetu JST na zlecenie świadczenia usług społecznych podmiotom ekonomii społecznej i solidarnej. Zakłada się zatem, że zgodność celów SRPS z KPRES i kooperacja z podmiotami ekonomii społecznej przy ich realizacji, otwiera nowe szanse na zatrudnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zwiększa dostępność usług społecznych, które mają być świadczone bliżej odbiorców.

KPRES określa ekonomię solidarną jako część ekonomii społecznej, której podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami. W związku z tym, należy założyć współpracę gminy przy realizacji SRPS z podmiotami ekonomii solidarnej, do których zalicza się:

- jednostki reintegracyjne (warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, kluby integracji społecznej, centra integracji społecznej),
- przedsiębiorstwa społeczne,
- spółdzielnie socjalne,
- zakłady pracy chronionej,
- spółdzielnie inwalidów i niewidomych,

i podmiotami ekonomii społecznej, m. in.:

- organizacje pozarządowe i non-profit,
- organizacje kościelne⁴.

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030 zakłada szereg form wsparcia tej grupy społecznej, w tym działania realizowane poprzez współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego. Do priorytetów zbieżnych ze SRPS zaliczyć należy m.in.:

PRIORYTET II. 1. Dostępna przestrzeń publiczna

Przewiduje się realizację programu m.in. dla samorządów terytorialnych, wspólnot mieszkaniowych, który umożliwiłby dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych (...) w budynkach wielopiętrowych zamieszkiwanych przez osoby z niepełnosprawnościami. Nie wyklucza się także innych form wsparcia mających na celu zwiększenie dostępności dla osób

⁴ Załącznik do Uchwały nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej”, M.P. 2019, poz. 214, s. 11.

z niepełnosprawnościami i osób starszych z ograniczeniami w przemieszczaniu się zamieszkujących lokale mieszkalne na wyższych piętrach⁵;

oraz PRIORYTET V. *Warunki życia i ochrona socjalna* zakładający wsparcie socjalne dla osób z niepełnosprawnościami.

1.2.3 Odniesienia do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu wojewódzkim

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świebodzice na lata 2021 – 2027 jest spójna ze *Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*, która jasno wytycza cele społeczne - jako cel strategiczny 3 sformułowany pn. *Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego*. Dokument zakłada m. in. następujące priorytety: rozwój i dostosowanie infrastruktury publicznej do uwarunkowań społeczno-demograficznych, w szczególności do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, słabszych i starszych, rozwój infrastruktury służącej integracji społecznej i zawodowej, wsparcie działań na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, wsparcie działań na rzecz rozwijania sieci mieszkań chronionych i wspomaganych, wspieranie ekonomii społecznej, wspieranie systemu aktywizacji osób starszych.

Uwzględniono także cele *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego na lata 2020–2030, obejmująca swoim zasięgiem subregiony wałbrzyski i jeleniogórski – Strategia Rozwoju Sudety 2030*. Dokument w obszarze określonym jako spójność społeczna, jako cel strategiczny pn. terytorium bliżej obywateli wskazuje na cele operacyjne bliskie SRPS:

Cel operacyjny 2.1. Podnoszenie jakości infrastruktury społecznej i mieszkaniowej.

Cel operacyjny 2.2. Podwyższenie poziomu edukacji dzieci i młodzieży oraz dostosowanie do potrzeb rynku.

Cel operacyjny 2.3. Rozwój infrastruktury i usług „srebrnego sektora” (dla osób starszych).

Cel operacyjny 2.4. Aktywizacja społeczna osób starszych.

Cel operacyjny 2.5. Integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2021-2030, stanowi integralną część *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*, jest jej dokumentem

⁵ Załącznik do uchwały nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. (poz. 218) w sprawie przyjęcia dokumentu *Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030*.

o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, precyzującym i uszczegółowiającym działania Samorządu Województwa podejmowane w obszarze polityki społecznej. Ze względu na zakres merytoryczny ma wymiar horyzontalny, obejmuje bowiem swoim zakresem różne obszary aktywności i integracji społecznej. Opracowany dokument jest nawiązaniem i kontynuacją kierunków działań strategicznych zawartych w dokumencie strategicznym „Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2014-2020” przyjętego Uchwałą nr XLIV/1470/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 19 grudnia 2013 roku.

1.2.4 Odniesienia do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu powiatowym

Dokumenty strategiczne na szczeblu powiatowym, do których odniesiono się przy konstruowaniu SRPS:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026.

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w powiecie świdnickim na lata 2017-2022.

Powiatowy program na rzecz osób z niepełnosprawnością w powiecie świdnickim na lata 2017 – 2022.

Program ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu świdnickiego na lata 2018-2022 zakładający zwiększenie dostępności do usług świadczonych w ośrodkach wsparcia.

1.2.5 Odniesienia do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu gminnym

Na szczeblu gminnym SRPS spójna jest ze:

Strategią Rozwoju Miasta Świebodzice na lata 2021 – 2027.

Cel strategiczny 5: Edukacja, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo.

Cel priorytetowy 5.2: Rozwój oferty wsparcia, integracji i aktywizacji osób starszych i potrzebujących.

Kierunki działania:

- A Rozwój systemu dziennej opieki nad osobami starszymi poprzez utworzenie domu pobytu całodobowego – domu złotego wieku.
- B Stworzenie centrów opiekuńczo-mieszkalnych.

- C Zintensyfikowanie działań na rzecz poprawy jakości życia osób wykluczonych.
- D Wspieranie działań i inicjatyw istniejących organizacji senioralnych.
- E Utworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Świebodzice na lata 2015 – 2025.

Cel 1. Podniesienie poziomu życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez działania w zakresie integracji i aktywizacji społecznej.

- 1 Kierunek działania: Wzmacnianie kapitału społecznego obszaru rewitalizowanego:
 - a Reintegracja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w szczególności z powodu bezrobocia i uzależnień;
 - b Wsparcie dla działań aktywizujących skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizowanego, w tym w zakresie podejmowania zatrudnienia;
 - c Wsparcie dla istniejących instytucji pozarządowych działających na obszarze rewitalizowanym;
 - d Przeciwdziałanie patologicznym wzorcom zachowań, w tym zwłaszcza wynikającym z uzależnień i przemocy domowej;
 - e Podniesienie świadomości młodzieży obszaru rewitalizowanego w zakresie zagrożeń wynikających z uzależnień;
 - f Wsparcie dla inkluzji społecznej mniejszości romskiej.

Kolejne trzy dokumenty, w zasadzie, w całości zajmują obszar spójny ze SRPS:

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Świebodzice na lata 2021 - 2025

Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 oraz Program Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025 (aktualnie w trakcie opracowania)

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2022 oraz Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023 (aktualnie w trakcie opracowania)

Ponadto SRPS spójna jest ze *Strategią Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r.* w następujących obszarach:

Cel strategiczny 2 Rewitalizacja.

Priorytet 2.1 Atrakcyjne i bezpieczne środowisko zamieszkania.

Działanie 2.1.1 Rozwój budownictwa mieszkaniowego i poprawa stanu technicznego zasobów mieszkaniowych.

Priorytet 3. Aktywna i zdrowa społeczność.

Działanie 2.3.2 Wzmacnianie organizacji pozarządowych działających na terenie Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Działanie 2.3.3 Promowanie włączenia społecznego i przeciwdziałanie przejawom ubóstwa.

Działanie 2.3.4 Wsparcie na rzecz rozwoju Podmiotów Ekonomii Społecznej.

Działanie 2.3.5 Poprawa poziomu edukacji i promowanie uczenia się przez całe życie.

Działanie 2.3.7 Wzmacnianie polityki senioralnej.

2. Charakterystyka gminy Świebodzice

2.1 Demografia i wybrane wskaźniki gospodarcze

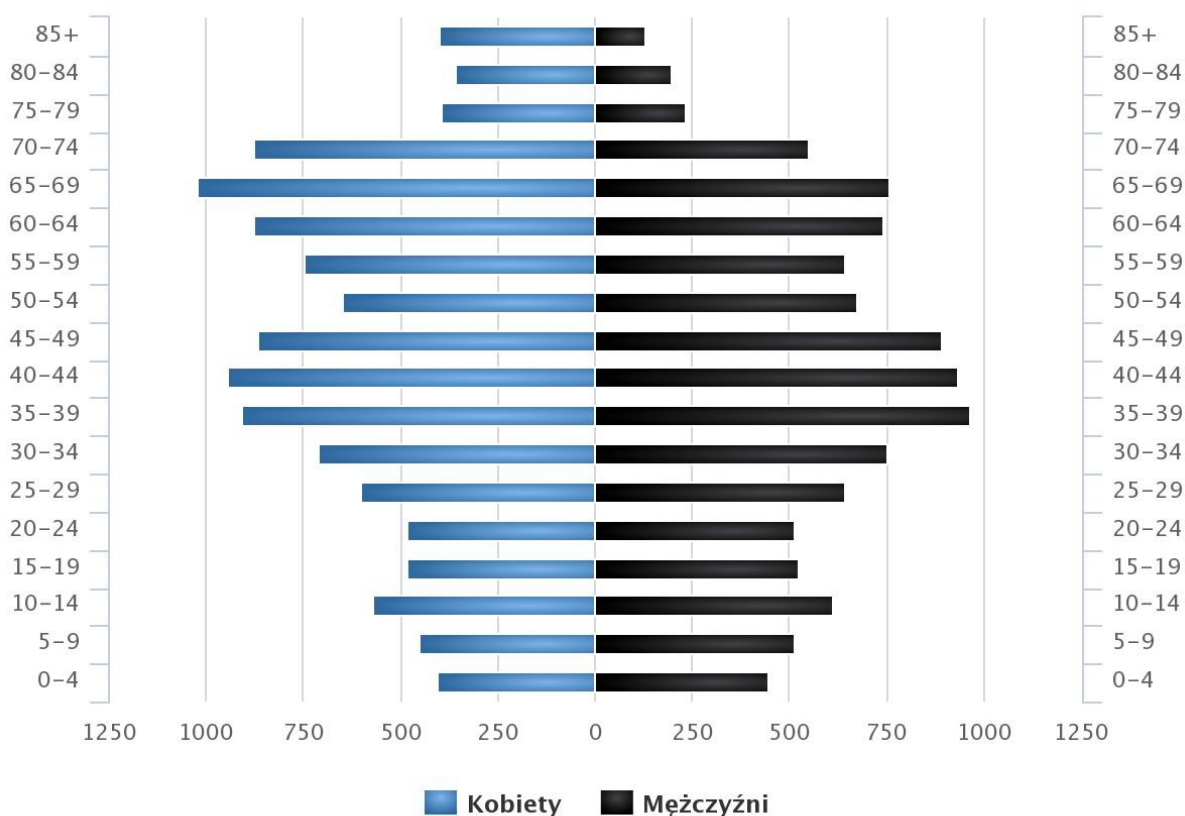
Świebodzice są małym miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą 22 467, z czego 52,3% stanowią kobiety, a 47,7% mężczyźni. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 4,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa dolnośląskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy Świebodzic zawarli w 2021 roku 75 małżeństw, co odpowiada 3,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,9 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to więcej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie więcej od wartości dla kraju. 29,3% mieszkańców Świebodzic jest stanu wolnego, 53,6% żyje w małżeństwie, 6,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,3% to wdowy/wdowcy. Świebodzice ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -182. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -8,07 na 1000 mieszkańców Świebodzic. W 2021 roku urodziło się 171 dzieci, w tym 52,6% dziewczynek i 47,4% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 295 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,50 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W Świebodzicach w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 2 760 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1 634 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Świebodzicach najwięcej (182) jest stanowiących spółki cywilne. Pod względem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (2 649) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 0,5% (15) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 21,2% (586) podmiotów, a 78,2% (2 159) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Świebodzicach najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (24.2%) oraz budownictwo (17.1%)⁶.

Piramida wieku mieszkańców Świebodzic, 2021

(Źródło: GUS)

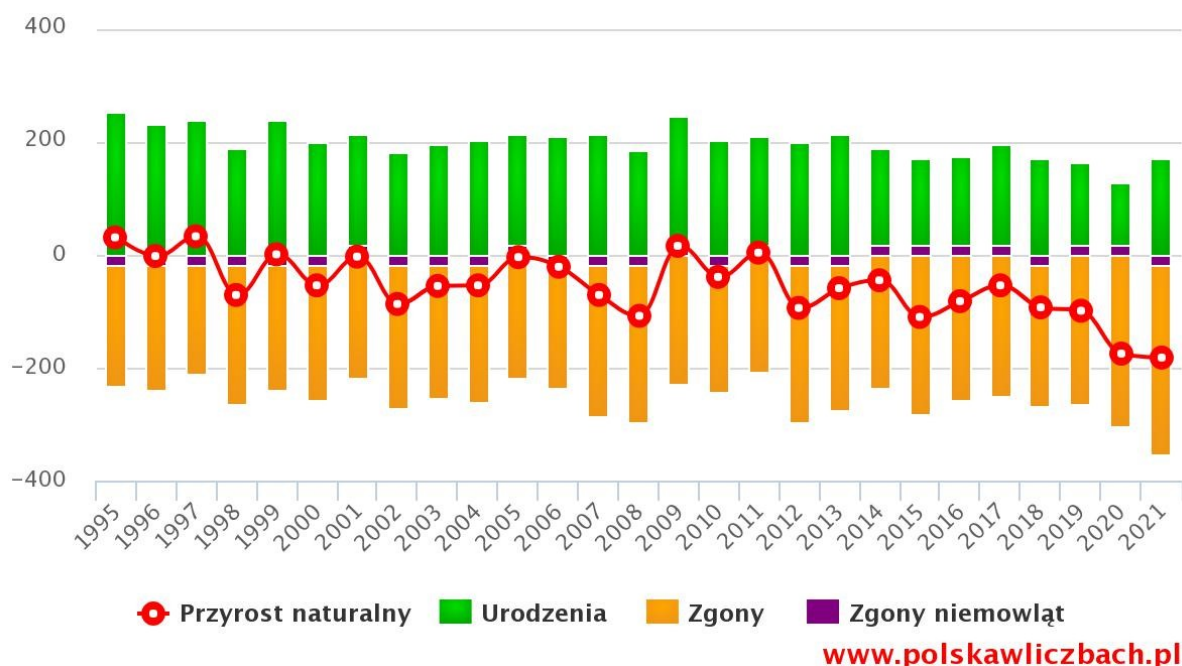
www.polskawliczbach.pl

Rysunek 1 Piramida wieku mieszkańców Świebodzice

⁶ Źródło GUS, <https://www.polskawliczbach.pl/Swiebodzice>

Przyrost naturalny w latach 1995–2021 w Świebodzicach

(Źródło: GUS)

Rysunek 2 Przyrost naturalny w latach 1995 - 2019 w Świebodzicach

Tabela 1 Wybrane dane statystyczne dot. Gminy Świebodzice

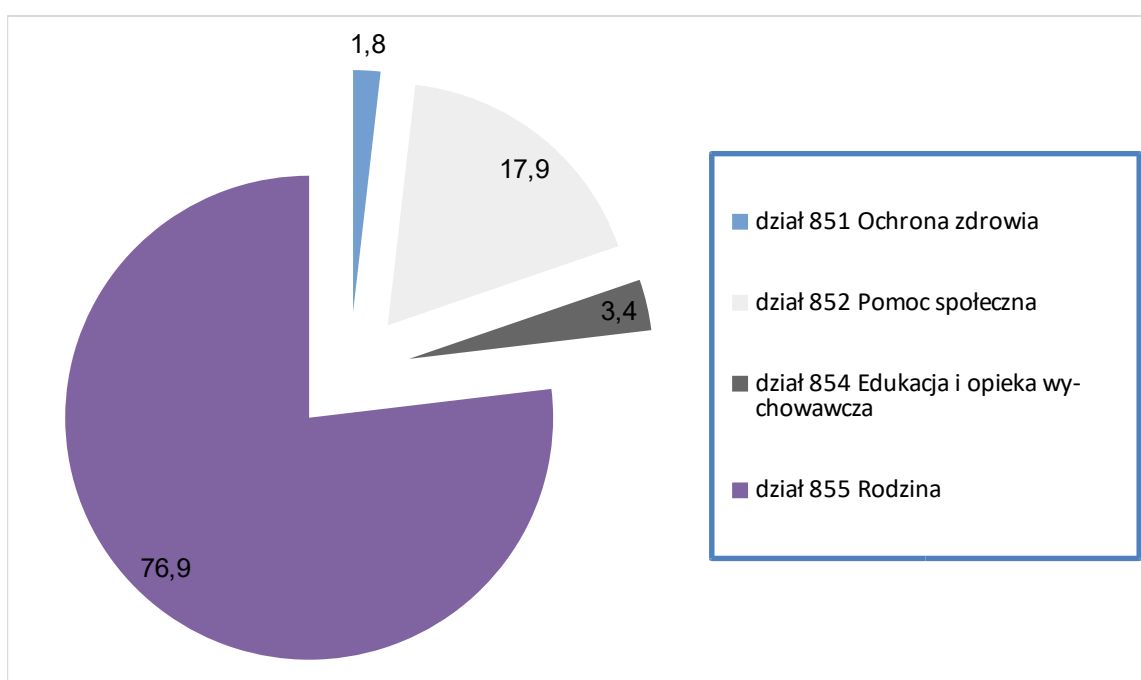
Wybrane dane statystyczne	2017	2019	2021	Powiat 2021
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	65,8	70,0	72,5	70,4
Kobiety na 100 mężczyzn	110	109	109	107
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3992	4530	5400	1200
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3952	4395	5000	1200
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	36	50	25	33
Pracujący na 1000 ludności	200	211	204	251
Ludność – w % ogółu ludności – korzystająca z instalacji:				
wodociągowej	98,1	97,8	99,2	98,6
kanalizacyjnej	89,0	87,6	91,6	92,5
gazowej	92,6	91,7	91,0	69,4
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	1121	1155	1228	1291

Źródło: GUS⁷

⁷ Źródło GUS <https://www.polskawliczbach.pl/Swiebodzice>

2.2 Wydatki gminy w obszarze polityki społecznej

W gminie Świebodzice środki finansowe wydatkowane na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2021 roku 38 060 010 zł. Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego wzrósł o 2 142 692 zł. W dziale 855 – Rodzina wydatkowano 29 280 745 zł co stanowi 76,9% ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej. W dziale 852 - Pomoc społeczna wydatkowano 6 811 169 zł co stanowi 17,9% ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej. W dziale 851 - Ochrona zdrowia wydatkowano 680 650 zł co stanowi 1,8% ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej. W dziale 854 - Edukacja i opieka wychowawcza wydatkowano 1 287 446 zł co stanowi 3,4% ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej⁸.

Rysunek 3. Wydatki gminy w obszarze polityki społecznej w 2021 r.

3. Diagnoza problemów społecznych gminy Świebodzice

W drugiej połowie roku 2022 na zlecenie OPS przeprowadzono badania ankietowe (firma Małopolskie Centrum Profilaktyki) wśród mieszkańców Świebodzic. Badania objęły podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym,

⁸ Źródło UM w Świebodzicach

cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk. Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

a) dorośli mieszkańcy - badani byli za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. Badania obejmowały mieszkańców w gminie Świebodzice, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. W badaniu wzięło udział łącznie 150 osób, z czego 50% stanowiły kobiety, a 50% stanowili mężczyźni;

b) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu - badanie zostało przeprowadzone wśród 20 sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy Świebodzice, z czego 16 osób, to pracownicy punktów, a 4 osoby to właściciele. Grupa badana stanowiła 15 kobiet oraz 5 mężczyzn;

b) nauczyciele, dzieci i młodzież szkolna - Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione. Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych (alkoholu, narkotyków, dopalaczy) oraz przemocy.

Liczebność grup badanych wśród dzieci i młodzieży:

294 - Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 6-8 (SP 6-8)

97 - Szkoły Ponadpodstawowe (SPP)

łącznie: 391.

Diagnoza jest dostępna na stronie [www Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzicach](http://www.OsrodkaPomocySpolecznej.wSwiebodzicach.pl)⁹.

Pozostałe źródła danych przytaczanych w Strategii pochodzą z:

- danych statystycznych pomocy społecznej zawartych w Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS) Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- aktualnych strategii rozwoju i rozwiązywania problemów społecznych na poziomie gmin, powiatów, województwa,

⁹

<https://www.ops.swiebodzice.pl/upload/upload/AKTUALNO%C5%9ACI/2022/12/Diagnoza%20lokalnych%20zagro%C5%BCe%C5%84%20spo%C5%82ecznych%20Gmina%20%C5%9Awiebodzice%20rok%202022.pdf>

- badań i analiz regionalnych ośrodków polityki społecznej,
- statystyk GUS (udostępnianych w Banku Danych Lokalnych),
- statystyk policyjnych,
- statystyk oświatowych,
- statystyk europejskich (Eurostat),
- sprawozdań, raportów, publikacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii,
- sprawozdań, raportów i publikacji Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”,
- raportów, analiz, opracowań dotyczących zjawisk i problemów społecznych zamieszczonych na stronach MRiPS, MZ, MS, uczelni wyższych.

3.1 Lokalny rynek pracy i bezrobocie

W Świebodzicach na 1000 mieszkańców pracują 204 osoby. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. 46,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 53,1% mężczyźni ¹⁰.

Szacowana stopa bezrobocia po latach stałego zmniejszania, wydają się, że osiągnęła stabilny poziom i od kilku lat oscyluje wokół 8%. Tradycyjnie stopa bezrobocia w Świebodzicach jest wyższa niż analogiczna wartość dla województwa i Polski. Bezrobocie choć stale wymieniane jako jeden z głównych powodów trudnej sytuacji uzasadniającej korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej, co raz częściej wymieniane jest jako problem wtórny do innych dysfunkcji. Przy aktualnej sytuacji na rynku pracy największy problem ze znalezieniem zatrudnienia mają osoby niewykwalifikowane, ze złym stanem zdrowia i niepełnosprawnościami, w wieku zbliżającym się do poprodukcyjnego czy też w inny sposób defakoryzowane. Około 200 osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje bezrobocie jako swój główny problem. Jest to liczba, która ustabilizowała się w ciągu ostatnich kilku lat. W zdecydowanej większości przypadków, bezrobocie wynika z innych przyczyn niż struktura rynku pracy. Są to przede wszystkim problemy zdrowotne, uzależnienia, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu placówki penitencjarnej, bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. W tym kontekście bezrobocie należy, zatem postrzegać jako skutek niż wiodący problem społeczny.

¹⁰ Źródło GUS, <https://www.polskawliczbach.pl/Swiebodzice>.

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Świebodzicach w latach 2004 – 2021

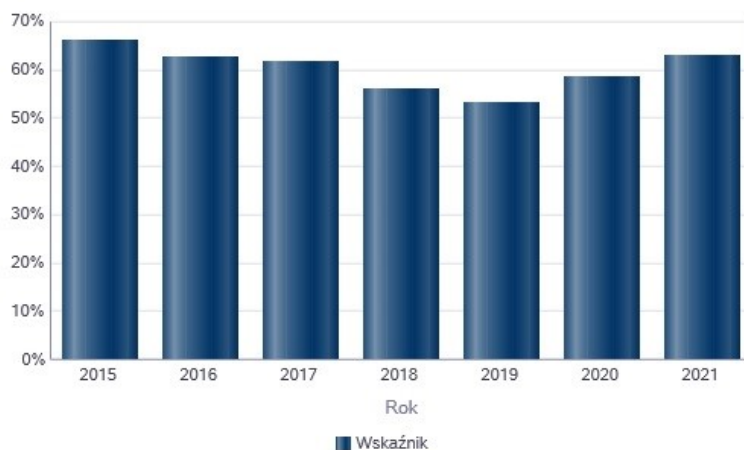
(Źródło: GUS)

Rysunek 4 Stopa bezrobocia w poszczególnych latach

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem.

Rok	Wskaźnik
2015	66%
2016	62%
2017	62%
2018	56%
2019	53%
2020	58%
2021	63%

Rysunek 5 Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej

Tabela 2 Liczba bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

Bezrobocie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	397	338	306	250	202	199	219
Liczba osób w rodzinach	917	775	705	557	471	445	457

źródło: dane OPS

3.2 Pomoc społeczna

3.2.1 Analiza stanu i skuteczności pomocy społecznej

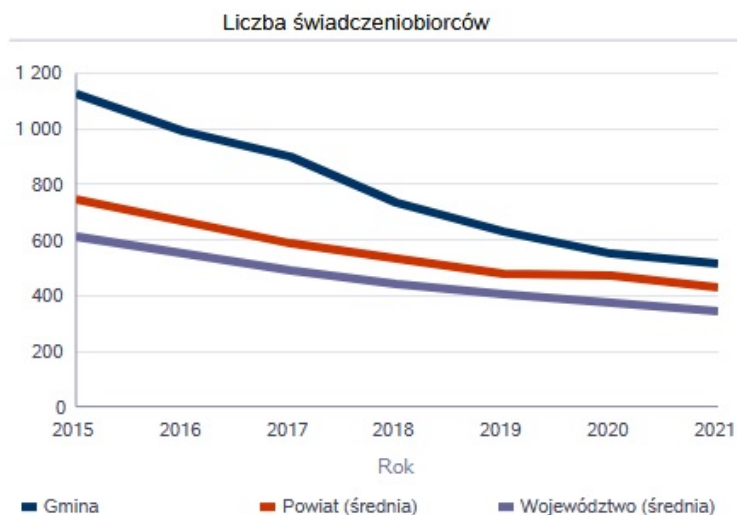
Pomoc i wsparcie w gminie Świebodziu z pomocy społecznej w 2021 roku uzyskało 512 osób, co stanowiło około 2,3% wszystkich mieszkańców gminy. W stosunku do 2020 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 40 osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się

w stosunku do roku poprzedniego o 8. Dane te obrazują utrzymującą się od lat tendencję zmniejszania skali zjawiska ubóstwa, a w ślad za tym zmniejszenie liczby korzystających z pomocy społecznej. Mimo wszystko Gmina Świebodzice jest nadal nad wskaźnikami powiatowymi i wojewódzkimi w zakresie wydawanych decyzji dot. przyznania świadczeń z pomocy społecznej.

W gminie Świebodzice najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną są: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczych, bezrobocie. Poniżej prezentujemy w formie graficznej i tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące: liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej, wskaźnika deprivacji lokalnej, liczby i typy rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych oraz wskaźnik pracy socjalnej.

Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji

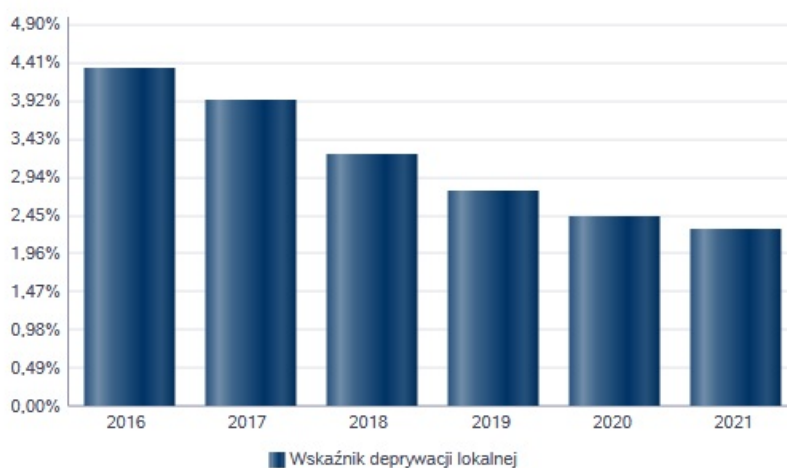
	Liczba świadczeniobiorców						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina	1 124	990	898	735	629	552	512
Powiat (średnia)	746	671	590	534	480	469	427
Województwo (średnia)	611	551	489	441	404	374	341

Rysunek 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Wskaźnik deprivacji lokalnej

Rok	Wskaźnik deprivacji lokalnej
2016	4,32%
2017	3,93%
2018	3,22%
2019	2,76%
2020	2,43%
2021	2,27%

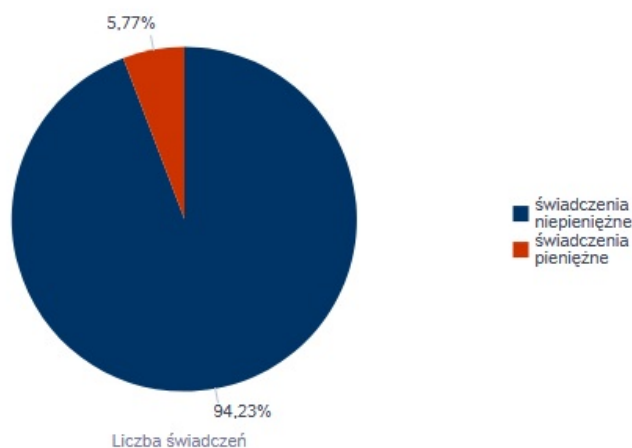

Rysunek 7. Wskaźnik deprivacji lokalnej
Źródło GUS

Wskaźnik deprivacji lokalnej (pomocy społecznej) na 1 tys. mieszkańców jest to liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysięcy mieszkańców (liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej/ liczba mieszkańców) * 1000.

Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej

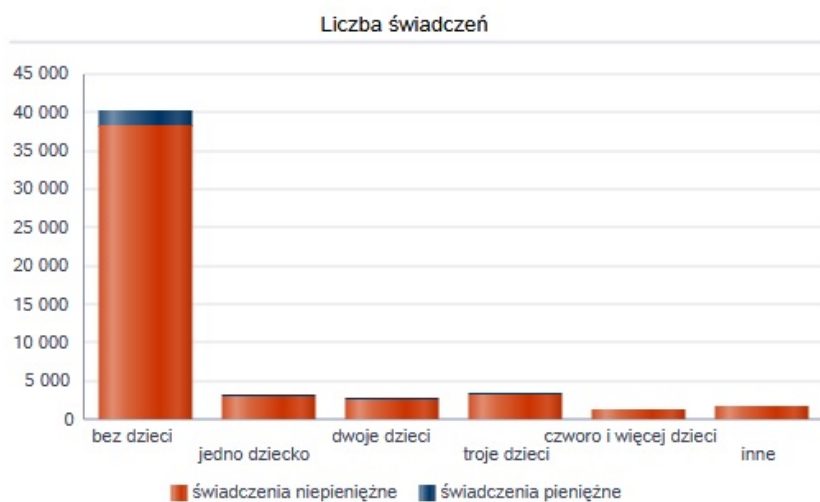
Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń
świadczenia niepieniężne	49 995
świadczenia pieniężne	3 064

Rysunek 8. Liczba świadczeń niepieniężnych i świadczeń pieniężnych – rok 2021

Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci

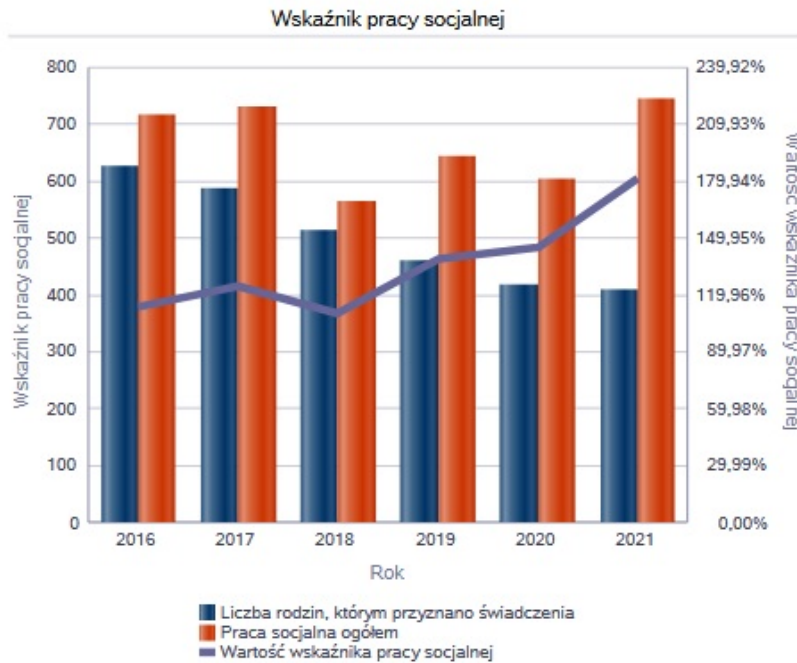
Typ rodziny	Liczba świadczeń		
	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
bez dzieci	40279	2064	38215
jedno dziecko	3289	345	2944
dwoje dzieci	2775	232	2543
troje dzieci	3496	230	3266
czworo i więcej dzieci	1363	39	1324
inne	1857	154	1703

Rysunek 9. Rodzaje świadczeń według typów rodzin

Wskaźnik pracy socjalnej - wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wskaźnik pracy socjalnej	114,04%	124,53%	109,92%	139,26%	144,84%	181,66%
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	627	587	514	461	417	409
Praca socjalna ogółem	715	731	565	642	604	743

Rysunek 10. Wskaźnik pracy socjalnej

W Świebodzicach zasób kadrowy pomocy społecznej stanowią pracownicy i współpracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej i Środowiskowego Domu Samopomocy. Według stanu zatrudnienia na dzień 31.12.2021 obie instytucje zatrudniały 47 osób w tym: pracownicy socjalni 11 osób. Spośród zatrudnionych w ośrodku pomocy społecznej wszyscy pracownicy posiadają wykształcenie i kwalifikacje odpowiednie do zajmowanego stanowiska. Specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 3 pracowników. Zgodnie z przedstawionymi wyżej rysunkami w pracy służb pomocy społecznej zdecydowanie dominuje przyznawanie i organizowanie pomocy niepieniężnej nad przyznawaniem świadczeń pieniężnych. Największy odsetek wnioskujących o pomoc społeczną w Gminie Świebodzice stanowią rodziny nieposiadające dzieci lub po prostu posiadające dzieci już dorosłe. Wypłacanie zasiłków nadal jest kluczowym zadaniem OPS, ale przede wszystkim świadczy się: pracą socjalną, pomoc rzeczową, poradnictwo specjalistyczne, organizowanie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, organizowanie wsparcie w ośrodkach wsparcia i mieszkaniu chronionym, kierowanie do domów pomocy społecznej itd.

Większość zaprezentowanych poniżej wskaźników, uwzględniających dane liczbowe za lata ubiegłe, takich jak liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej skłania do optymistycznych wniosków: z każdym rokiem zmniejsza się skala tak niekorzystnych zjawisk jak ubóstwo czy bezrobocie. Jednakże w momencie tworzenia Strategii nie znamy jeszcze w pełni skutków społeczno-ekonomicznych sytuacji kryzysowej wywołanej COVID-19 czy wojną na Ukrainie. Z pewnością przeciwdziałanie i zapobieganie niekorzystnym konsekwencjom wywołanej COVID-19 i wojną na Ukrainie sytuacji kryzysowej będzie wyzwaniem pomocy społecznej w najbliższych latach.

3.2.2 Ubóstwo

Według danych OPS w 2021 r. w Świebodzicach żyło w ubóstwie 553 osoby w 293 rodzinach i jednoosobowych gospodarstwach domowych. Liczba rodzin w latach 2015-2020 znacząco spadała (średnio o 33 rodziny rocznie), jednak rok 2021 przyniósł niewielki wzrost, co pokazuje, że nie możemy zakładać wyłącznie optymistycznych scenariuszy. Warto nadmienić, że porównując wskaźniki ubóstwa na tle województwa i powiatu gmina Świebodzice wypada pod tym względem poniżej średniej. Skłania to do konstatacji, że należy kontynuować dotychczasowe działania minimalizujące skutki ubóstwa i pomniejszające jeszcze bardziej margines wykluczenia społecznego.

Główną przyczyną ubóstwa wśród dzieci jest ubóstwo ich rodzin, które zależy m. in. od dochodu i sytuacji na rynku pracy rodziców, stanu zdrowia członków rodziny, środowiska społecznego. Ubóstwo niesie za sobą negatywne konsekwencje dla zdrowia dziecka. Powodem gorszego stanu zdrowia często jest niedożywienie, złe warunki mieszkaniowe oraz niedostateczna higiena. Gmina Świebodzice w zakresie dożywiania realizuje programy tj.

Wieloletni program rządowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023,

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2022 Podprogram 2021 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

Tabela 3 Rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Ubóstwo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	484	444	424	359	308	285	293
Liczba osób w rodzinach	1035	901	847	718	612	554	553

źródło: dane OPS

Tabela 4 Liczba osób korzystających z dożywiania

Dożywianie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w formie dożywiania	171	119	231	175	152	125	127
Liczba dzieci objętych wsparciem w formie dożywiania	523	411	506	380	319	241	213

źródło: dane OPS

3.2.3 Problemy uzależnień

Według danych statystycznych PARPA w roku 2021 średnie spożycie napojów alkoholowych na 1 mieszkańca Polski w przeliczeniu na 100% alkoholu wyniosło 9,70 l¹¹. Około 63% ankietowanych mieszkańców Gminy Świebodzice przyznało się do spożywania alkoholu. W porównaniu do przeprowadzonej w roku 2020 diagnozy wartość ta uległa zmniejszeniu o 7%. 11,3 % badanych spożywa alkohol kilka razy w miesiącu, 12,7% kilka razy w tygodniu, 11,3% spożywa go raz w tygodniu natomiast aż 10% codziennie. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że około 1/3 mieszkańców dość często spożywa alkohol, jednak znaczna większość mieszkańców jednorazowo wypija bezpieczne ilości alkoholu.

Powszechna jest opinia ankietowanych mieszkańców, którzy w 96% zgodzili się ze stwierdzeniem, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Kolejne dane są bardziej zatrważające: co trzecia osoba stwierdziła, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne, również co trzeci pytany uznał, że kobiety w ciąży mogą pić niewielkie ilości alkoholu. Te dane uświadamiają skalę niewiedzy wśród mieszkańców na temat alkoholu i skutków jego spożywania. Szczególną uwagę należy zwrócić na to, że tylko 4% zna miejsca, do których może zgłosić się osoba z problemem alkoholowym.

Według danych uzyskanych w świebodzickich szkołach inicjację alkoholową ma za sobą co 4 uczeń klas 6-8 szkoły podstawowej oraz ponad 30% badanych uczniów szkół ponadpodstawowych.

¹¹ <https://www.parpa.pl/>

Znaczny niepokój wzbudza, fakt, iż 6% uczniów ze szkół podstawowych i 12% uczniów ze szkół ponadpodstawowych wskazało, że alkohol pije kilka razy w miesiącu, a łącznie 11% uczniów ze szkół podstawowych i w sumie 9% uczniów ze szkół ponadpodstawowych deklaruje, że sięga po napoje alkoholowe kilka razy w tygodniu lub nawet codziennie.

24% uczniów szkoły ponadpodstawowej spożywało alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, natomiast odsetek spożywających alkohol w tym okresie uczniów jest znacznie mniejszy od skali krajowej.

Łącznie 23,2% młodszych ankietowanych oraz 46% starszych ankietowanych twierdzi, że zakup alkoholu poniżej 18 roku życia w Gminie Świebodzice jest to raczej lub bardzo łatwe, natomiast 90% badanych sprzedawców raczej nie zgadza się z tym stwierdzeniem. Mimo to, w przypadku wątpliwości, co do wieku, tylko 20% badanych twierdzi, że często sprawdza dowody potwierdzające wiek, a pozostałe 80% robi to rzadko. Uzyskane wartości świadczą o nieodpowiedzialnej postawie większości sprzedawców wobec zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów nikotynowych osobom nieletnim.

Mimo znacznie optymistyczniejszych wyników tegorocznej diagnozy w porównaniu do lat poprzednich zjawisko nałogowego używania alkoholu w Gminie Świebodzice nie maleje. Świadczą o tym m.in. dane uzyskane z MKRPA z roku 2021. W roku 2021 wpłynęło 92 wnioski o leczenie odwykowe i jest to znaczny wzrost w stosunku do lat ubiegłych (2019-52, 2020-74). Zasadnym jest zatem kontynuowanie dotychczasowych działań a także realizowanie programów profilaktycznych mających na celu minimalizację negatywnych skutków spożywania napojów alkoholowych.

Z przeprowadzonej diagnozy dla Gminy Świebodzice wynika, że niemalże 30% przebadanych uczniów szkoły ponadpodstawowej ma za sobą inicjację nikotynową. Do sięgnięcia po papierosy przyznało się także 13% uczniów klas 6-8 szkół podstawowych. Najwięcej przebadanych uczniów wskazuje, że na inicjację nikotynową ma w znacznej mierze wpływ znajomych. Niestety 8% uczniów przyznaje się do regularnego palenia papierosów oraz aż ¼ do palenia okazjonalnego.

Z badań przeprowadzonych wśród uczniów wynika, że w Gminie Świebodzice zakup papierosów dla osób poniżej 18 roku życia nie jest szczególnym problemem. Taką ocenę wydało 55% starszych respondentów i prawie 35% młodszych.

Według danych zawartych w raporcie Konsumpcja Nikotyny Raport z badań ilościowych dla Biura Do Spraw Substancji Chemicznych, co czwarty dorosły Polak aktualnie jest konsumentem nikotyny. Zatem wynik przeprowadzonych badań wśród mieszkańców Gminy Świebodzice jest znacznie mniejszy od raportu ogólnopolskiego.

Aby zmniejszać zjawisko palenia substancji nikotynowych należy podjąć działania profilaktyczne wykorzystując przy tym strategię informacyjną, mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu.

Zaleca się rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc.

Kolejną grupą substancji psychoaktywnych są narkotyki i dopalacze. Problem zażywania narkotyków w gminie Świebodzice nie jest bardzo powszechny, jednak wymaga podjęcia działań na poziomie uniwersalnym, bowiem 24% mieszkańców zna osoby zażywające narkotyki lub dopalacze. Badani wskazywali, że największą popularność w ich środowisku lokalnym mają leki stosowane w celu odurzenia - 3% ankietowanych zna osoby zażywające owe substancje. Prawie wszyscy respondenci wskazali, że nie wiedzą, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Z badań przeprowadzonych wśród uczniów wynika, że inicjację narkotykową ma za sobą 11% badanych (4% wśród uczniów klas 6-8 podstawowych i 7% uczniów szkół ponadpodstawowych). Niepokojące są jednak informacje, że tylko 3 uczniów szkoły podstawowej spróbowało narkotyków lub dopalaczy jeden raz w życiu, pozostałe osoby oświadczyły, że kontakt z tymi substancjami miały kilkakrotnie a niekiedy nawet prawie codziennie. Zatem ważnym jest, aby w szkołach prowadzić nadal zajęcia profilaktyczne i uświadamiać szczególnie młodzież o skutkach przyjmowania tychże substancji.

Uzależnienia behawioralne są coraz częściej zauważalne w środowisku lokalnym, w szczególności wśród dzieci i młodzieży. Zarówno dla dorosłych ankietowanych jak i młodzieży szkolnej największym problemem jest uzależnienie od komputera i Internetu. Młodszy ankietowani najczęściej spędzają przed komputerem od dwóch do trzech godzin dziennie (SP 6-8 – 33%; SPP– 27,8%). Jednakże, 16% uczniów ze szkół podstawowych oraz 17,5% uczniów ze szkół ponadpodstawowych deklaruje, że spędza przed komputerem od czterech do pięciu godzin, a 11% młodszych oraz 26,8% starszych respondentów nawet więcej niż 5 godzin dziennie. W praktyce może to oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu. Połowa badanych uczniów zarówno młodszych jak i starszych podała, że najwięcej czasu przy komputerze poświęca na gry komputerowe.

Poza komputerem czy Internetem kolejnym problemem wśród młodzieży jest nadmierne korzystanie z telefonu. 41,5% uczniów ze szkół podstawowych oraz 26% uczniów ze szkół ponadpodstawowych korzysta z telefonu od 2 do 3 godzin dziennie. Znaczny niepokój budzi fakt, iż 40,8% młodszych oraz 64% starszych ankietowanych deklaruje, że korzysta z telefonu 4 i więcej godzin dziennie. Co czwarty z młodszych uczniów i co trzeci ze starszych używa telefonu do korzystania z czatów i portali społecznościowych.

Jak wynika z przeprowadzonych badań tylko 7% dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o niskim poziomie wiedzy ankietowanych na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów uzależnień oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z nimi związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania,

uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

Badani, którzy widzą potrzebę prowadzenia działań z zakresu profilaktyki uzależnień wskazywali, że najbardziej istotne jest prowadzenie warsztatów profilaktycznych dla uczniów, pomoc w integracji dzieci po okresie izolacji spowodowanej pandemią, udzielanie wsparcia psychologicznego dla rodzin¹².

3.2.4 Bezdomność i inne problemy wykluczenia

Maria Jarosz twierdzi, iż „wykluczenie społeczne oznacza życie poza nawiasem praw i przywilejów społeczeństwa i stratyfikacyjną cechą określonych zbiorowości, ukształtowaną przez miejsce w strukturze społecznej, przeszłe doświadczenia życiowe, oczekiwania i politykę władzy”¹³. W innym ujęciu (Frąckiewicz) wykluczenie traktuje się jako sytuację uniemożliwiającą lub też znacznie utrudniającą jednostce lub grupie pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób zgodnie z obowiązującym prawem¹⁴.

Według zapisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym, wykluczeniu społecznemu podlegają osoby, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

W Świebodzicach najbardziej narażone na marginalizację społeczną są osoby skrajnie ubogie – bezdomni. Na bezdomność z pewnością mają wpływ takie czynniki jak trudna sytuacja mieszkaniowa, utrudniony dostęp do rynku pracy, w tym długotrwałe bezrobocie, ubóstwo, pozbawienie mieszkania (eksmisja), brak miejsca do mieszkania po opuszczeniu różnego typu instytucji (np. po powrocie z zakładu karnego, opuszczeniu domu dziecka czy po powrocie ze szpitala psychiatrycznego) połączony z brakiem lub niewystarczającą integracją społeczną. Do krytycznych sytuacji życiowych, które mogą wpływać na sytuację zagrożenia bezdomnością, zaliczyć należy również rozpad rodziny i patologie życia rodzinnego (często związane z przemocą domową). Do bezdomności w znacznej mierze przyczynia się również uzależnienie od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, zatem

12 Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych Gmina Świebodzice Rok 2022.

13 Maria Jarosz *Wstęp w: Naznaczeni i napiętnowani. O wykluczeniu politycznym*. Red. M. Jarosz. Warszawa 2008. s.8.

14 L. Frąckiewicz, *Wykluczenie społeczne w skali makro i mikroregionalne* [w:] L. Frąckiewicz (red.), *Wykluczenie społeczne*, Katowice 2005, s. 11.

działania w obszarze walki z bezdomnością czy wykluczeniem społecznym dotyczyć również będą sfery profilaktyki uzależnień¹⁵.

Tabela 5 Rozmiary bezdomności w Gminie Świebodzice

Bezdomność	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób bezdomnych	23	22	23	22	26	11	15

źródło: dane OPS

Tabela 6 Wydatki Gminy za pobyt bezdomnych w placówkach

Wydatki na schronienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
[PLN]	55 505	44 865	56 071	72 912	49 190	41 298	46 836

źródło: dane OPS

Marginalizacja osób z ograniczeniami sprawności na skutek zaburzeń psychicznych to problem występujący w każdym społeczeństwie.

Zaburzenia psychiczne – są to zespoły zachowań, sposoby myślenia, czucia, postrzegania oraz inne czynności umysłowe i relacje z innymi ludźmi będące często źródłem cierpienia. Zachowania te zakłócają funkcjonowanie osoby w wymiarze zaspakajania podstawowych potrzeb i spełnienia wymagań otoczenia związanych z pełnionymi rolami społecznymi.

Zaburzenia psychiczne zakłócają odbiór rzeczywistości, mogą być utrwalone, nawracające lub stopniowo ustępujące. Społeczeństwo obawia się osób z zaburzeniami psychicznymi z powodu inności, często niewiedzy, czasem ignorancji bezpośrednio powiązanej z silnymi negatywnymi stereotypami, uprzedzeniami. Natomiast osoby z zaburzeniami psychicznymi odczuwają lęk przed porównaniami społecznymi i ocenami, dlatego sami ograniczają własne pola aktywności, aż do wykluczenia z udziału w życiu społecznym. Wycofywanie się osób rodzi i potęguję bierność i w konsekwencji bezradność. Sytuacja osób z zaburzeniami psychicznymi jest trudniejsza od osób z innymi typami niepełnosprawności.

Specyfika zaburzeń, splątanie objawów, niejasna etiologia, charakter remisji choroby oraz potrzeba wieloletniej terapii sprawiają, że osoby te znacznie częściej są wykluczone poza nurt życia społecznego. Mają utrudniony dostęp do dóbr społecznych - edukacji, ochrony zdrowia, kultury i rynku pracy. Ponadto niewielka wiedza w społeczeństwie dotycząca rodzaju zaburzeń psychicznych, ich genezy, wpływu na funkcjonowanie,

15 Uchwała Nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” (M.P. 2021, poz. 843), s. 74

negatywne stereotypy oraz silny lęk sprawiają ograniczanie kontaktu z tymi osobami. Wymienione czynniki powodują nasilenie procesu marginalizacji.

W Świebodzicach rozmiar zjawiska marginalizacji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi ilustruje poniższa tabela.

Tabela 7 Osoby z zaburzeniami psychicznymi korzystające z pomocy społecznej

Osoby z zaburzeniami psychicznymi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób	50	52	54	66	62	62	47

źródło: dane OPS

Kolejną grupą narażoną na wykluczenie są osoby opuszczające placówki penitencjarne. Najczęściej osoby te nie mają oparcia w prawidłowo funkcjonujących rodzinach, które powinny być miejscem, zapewniającym oparcie w trudnych sytuacjach, gdzie doświadczają się wsparcia, poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji. Rodziny osób skazanych niestety często także, są dysfunkcyjne i z problemami uzależnień. Wzorce osobowościowe oparte są w dużej mierze na działalności przestępczej i skłonności do wchodzenia w kolizję z prawem¹⁶.

Z drugiej strony, popełnienie przestępstwa przez członka rodziny stygmatyzuje tak mocno, iż bardzo często rodziny skazanych odwracają się, współmałżonkowie czy partnerzy opuszczają ich, zanim skazani zdążą opuścić zakład karny.

Brak perspektyw, pracy i mieszkania, wsparcia rodziny i środowiska powoduje, że osoby opuszczające placówki penitencjarne szczególnie narażone są na marginalizację.

Tabela 8 Rodziny i osoby z problemem trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

Trudności po wyjściu z ZK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	20	11	17	9	9	7	20
Liczba osób w rodzinach	24	17	17	11	16	7	26

źródło: dane OPS

¹⁶ Skazani i byli skazani na rynku pracy – ocena problemu z punktu widzenia organizacji pozarządowych, red. D. Woźniakowska i in., Warszawa 2006, s. 8.

3.2.5 Sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych

W Polsce od lat zauważalny jest wzrost liczby osób starszych. Przyjęto, że o osobach starszych mówimy, gdy ukończą one wiek 60 lub 65 lat. Wówczas z medycznego i biologicznego punktu widzenia okres ten charakteryzuje się szeregiem zmian zachodzących w organizmie¹⁷. Grupa osób w wieku powyżej 65 lat w 2021 r. zwiększyła się do ogólnej liczby 7 248 383 mln na 38 080 411 ludność Polski. Wskaźnik starości, czyli udział ludności tej grupy wieku w ogólnej populacji w 2021 r. wyniósł więc 19,03%. Dla porównania w roku 1990 r. osoby w starszym wieku stanowiły 10% ludności.

W Gminie Świebodzice liczba osób w wieku powyżej 60 roku życia na dzień 31.12.2021 r. wyniosła 6546, co daje 29,13% udział w ogólnej populacji, z czego 1086 osób, to seniorzy w wieku powyżej 80 roku życia. Zdecydowaną większość seniorów stanowią kobiety. Liczba kobiet w wieku powyżej 60 roku życia wyniosła 3933, natomiast liczba mężczyzn 2613¹⁸.

Osiągnięcia gerontologii dowodzą o konieczności diagnozowania i zaspokajania potrzeb społeczności senioralnej przy jednoczesnym różnicowaniu działań, bowiem każdy człowiek w inny sposób przeżywa własną starość a sami seniorzy różnie oceniają swój stan zdrowia. Zgodnie z Uchwałą Rady Ministrów nr 161 z dnia 26 października 2018 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Polityka społeczna wobec osób starszych 2030 BEZPIECZEŃSTWO-UCZESTNICTWO-SOLIDARNOŚĆ, zdefiniowano politykę społeczną jako celowe, długofalowe i systemowe oddziaływanie państwa oraz innych podmiotów publicznych i niepublicznych w celu tworzenia osobom starszym korzystnej dla nich sytuacji życiowej dostosowanej do zmieniających się wraz z wiekiem potrzeb. Jej głównym celem jest podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielny i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa¹⁹.

Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 13 grudnia 2006 roku, ratyfikowana przez Polskę w 2012 r., określa osoby niepełnosprawne jako osoby, „które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami”²⁰.

Biorąc pod uwagę brak jednoznacznej definicji w Polskim ustawodawstwie, która by zaliczała do osób niepełnosprawnych wyłącznie osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności, brak jest możliwości ustalenia jaki odsetek ludności faktycznie zмага

17 R. J. Kijak, Z. Szarota, *Starość Między diagnozą a działaniem*, Warszawa 2013, s. 14.

18 Źródło GUS, 31.12.2021.

19 Uchwała Rady Ministrów nr 161 z dnia 26 października 2018 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Polityka społeczna wobec osób starszych 2030 BEZPIECZEŃSTWO-UCZESTNICTWO-SOLIDARNOŚĆ (MP z 2018 r., poz.1169), s. 4-5.

20 Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U z 2012 r., poz.1169), s. 4.

się z niepełnosprawnością. W roku 2002 w Polsce liczba osób, które z prawnego punktu widzenia zaliczono do osób niepełnosprawnych wynosiła 4,4 mln, natomiast w roku 2011 liczba ta wynosiła już 3,3 mln, przy czym liczba osób niepełnosprawnych ogółem w roku 2002 wynosiła 5,5 mln, a w roku 2011 - 4,7 mln, co stanowiło 12,2 % populacji²¹. Według danych podanych przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, zgromadzonych w SI EKSMOoN - Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności, w IV kwartale 2021 roku w Polsce figurowało 4 394 693 (blisko 4,4 mln) osób zaliczonych do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu, z czego blisko 2,6 mln, czyli blisko 60% stanowiły osoby w wieku powyżej 60 roku życia²².

Tabela 9 Osoby z niepełnosprawnością korzystające ze świadczeń pomocy społecznej

Niepełnosprawność	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	261	260	257	209	192	165	177
Liczba osób w rodzinach	414	415	423	320	303	263	294

źródło: dane OPS

Tabela 10 Osoby długotrwale i przewlekle chorzy korzystający ze świadczeń pomocy społecznej

Długotrwała choroba	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	323	345	313	266	268	229	227
Liczba osób w rodzinach	548	545	479	422	434	352	333

źródło: dane OPS

Tabela 11 Osoby przebywające w domach pomocy społecznej i wydatki gminy z tego powodu

DPS	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób przebywających w DPS	28	24	27	32	30	29	31
Koszty poniesione przez Gminę	616 933	553 447	606 708	772 636	811 826	780 468	864 672

źródło: dane OPS

Wydatki na pokrycie opłat za pobyt mieszkańców Świebodzice w domach pomocy społecznej stanowią największe obciążenie dla budżetu gminy w zakresie wydatków na pomoc społeczną. Wydatki te stale rosną z powodu wzrastających kosztów utrzymania

²¹ <http://niepelnosprawni.gov.pl/index.php?c=page&id=78&print=1>, (20.01.2021).

²² <https://niepelnosprawni.gov.pl/p,164,orzekanie-o-niepelnosprawnosci-i-stopniu-niepelnosprawnosci-statystyki> (27.11.2022).

pensjonariuszy w domach pomocy społecznej oraz co raz większej liczby wymagających umieszczenia w całodobowych placówkach opieki. Odpowiedzią na to wyzwanie powinno być utworzenie na terenie gminy placówki zapewniającej permanentną lub choćby dzienną opiekę dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania na rzecz seniorów oraz osób niepełnosprawnych w Gminie Świebodzice powinny mieć więc charakter interdyscyplinarny, dotyczyć wszystkich dziedzin życia oraz powinny być realizowane przy współpracy wszystkich podmiotów działających w tym obszarze. W gminie Świebodzice wsparciem osób w wieku senioralnym i niepełnosprawnych zajmuje się w szczególności Ośrodek Pomocy Społecznej, który poza zadaniami określonymi ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, ustawą z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów a także innymi ustaw i aktów wykonawczych, którymi są wypłaty m.in. zasiłków stałych, zasiłków i świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnego zasiłku opiekuńczego, czy zasiłku dla opiekuna ale także i zapewnienia usług opiekuńczych, kierowania do domów pomocy społecznej, realizował w latach 2019-2022 następujące programy i zadania na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych:

- a) „Opieka 75+” - program zapewnia zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, dla osób w wieku powyżej 75 lat, co stanowi dodatkowe wsparcie dla ustawowo nałożonego na gminę zadania tj. organizowania i świadczenia usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania.
- b) „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - program zapewnia usługę asystenta w wykonywaniu codziennych czynności niezbędnych do funkcjonowania w życiu społecznym.
- c) „Opieka wytchnieniowa” - program skierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki m. in. nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności.
- d) „Program Senior +” – program skierowany do osób w wieku powyżej 60 roku życia, nieaktywnych zawodowo, którego celem jest ich aktywizacja, poprzez umożliwienie im skorzystania z oferty utworzonego w roku 2020 Klubu Senior + w miejsce funkcjonującego w strukturach tutejszego OPS od 01.03.2019 r. Klubu Seniora, mieszczącego się przy ul. Osiedle Sudeckie 10. Liczba miejsc w placówce dofinansowana w ramach programu wynosi 50, przy czym w roku 2020 z codziennej oferty placówki skorzystało 100 zadeklarowanych seniorów, natomiast z oferty edukacyjnej mieli możliwość korzystania także seniorzy niezmieszani. W ośrodku wsparcia prowadzone są m. in. zajęcia aktywności ruchowej w tym kinezyterapia, edukacyjne, kulturalne, manualne oraz rozwijana jest działalność oparta na wolontariacie. W czerwcu 2022 r. dzięki dofinansowaniu z Rządowego Programu „Senior +” na lata 2021-2025 utworzony został kolejny Klub Seniora, z siedzibą przy ul. Osiedle WSK 1 z liczbą miejsc: 15.
- e) „Koperta życia” – w roku 2019 zakupiono z budżetu gminy 500 sztuk pakietów zawierających kartę informacyjną dot. stanu zdrowia seniora, plastikową kopertę oraz naklejkę na lodówkę dla seniorów zamieszkujących Gminę Świebodzice. Koperty trafiły do środowisk senioralnych, w tym Klubu Senior +, Polskiego Związku Emerytów Rencistów

i Inwalidów, Stowarzyszenia Senior = Aktywny Obywatel oraz Świebodzickiej Rady Seniorów. W latach ubiegłych do seniorów trafiło 800 sztuk pakietów „kopert życia”, które były finansowane z budżetu gminy oraz ze środków pozyskanych przez organizacje pozarządowe.

f) „6+ 60+” – projekt socjalny realizowany przez OPS przy współpracy uczestników Klubu Senior + oraz wychowanków Świetlicy Środowiskowej „Tęczowa Gromada” mający na celu integrację międzypokoleniową.

g) „Wspieraj Seniora” - program realizowany w IV kwartale 2020 oraz w roku 2021 w ramach Korpusu Solidarnościowego Wsparcia Seniorów, mający na celu zapewnienie wsparcia osobom w wieku powyżej 70 roku życia oraz w szczególnie uzasadnionych przypadkach poniżej 70 roku życia, które ze względu na obawę przed zarażeniem wirusem Sars-CoV 2 postanowiły pozostać w domach.

h) „Korpus Wsparcia Seniorów – stanowiący kontynuację poprzedniego programu pod nazwą Wspieraj Seniora. Gmina Świebodzice uchwałą nr LVI/328/2022 Rady Miejskiej w Świebodzicach z dnia 15 lutego 2022 r. przyjęła program osłonowy „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022 dla mieszkańców Gminy Świebodzice. Dodatkowo w ramach programu w celu zapewnienia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania seniora zakupiono 50 opasek bezpieczeństwa zaopatrzonych m.in. w system teleopieki dla seniora a przede wszystkim przycisk alarmowy sos.

Ponadto w ramach propagowania działań wolontariackich przy współpracy z wolontariuszami wspierano osoby w wieku senioralnym oraz niepełnosprawne w podstawowych czynnościach życia codziennego takich jak: zakupy, wyprowadzenie psa, załatwianie drobnych spraw urzędowych a także wspierano działalność placówek Senior +.

Gmina Świebodzice jest również członkiem Regionalnej Koalicji na Rzecz Zdrowego Starzenia się, która na przestrzeni ostatnich kilku lat prowadziła działania aktywizujące seniora oraz budujące pozytywny obraz seniora w młodszym pokoleniu przez m. im. program „Edukacja do Starości”. Na rok 2023 Regionalna Koalicja planuje uruchomienie programu „Senior na Start” mający na celu dalszą aktywizację seniorów, zwłaszcza tych, niezrzeszonych w żadnej organizacji czy instytucji. Planuje się także kolejną edycję programu „Edukacja do Starości” w ramach współpracy z jednostkami oświatowymi działającymi na terenie gminy.

Do pozostałych podmiotów realizujących zadania w obszarze polityki senioralnej a także polityki na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Świebodzice zaliczamy:

1. Organizacje pozarządowe:

- a) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów z siedzibą przy ul. S. Żeromskiego 13-15,
- b) Stowarzyszenie SENIOR = AKTYWNY OBYWATEL z siedzibą przy ul. Osiedle Sudeckie 10,
- c) Centrum Edukacji Gerontologicznej z siedzibą przy ul. M. J. Piłsudskiego 28,
- d) Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Miejskie w Świebodzicach, z siedzibą przy ul. M. J. Piłsudskiego 28,
- e) Polski Związek Niewidomych Koło Świebodzice, z siedzibą przy ul. Wałbrzyskiej 11,

- f) Związek Sybiraków, z siedzibą przy ul. S. Żeromskiego 13-15,
- g) Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów, z siedzibą przy ul. S. Żeromskiego 13-15,
- h) Stowarzyszenie Pomocy na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej, z siedzibą przy ul. Parkowej 4,
- i) Stowarzyszenie Charytatywno-opiekuńcze im. Bł. Marii Teresy Gerhardinger przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Świebodzicach, z siedzibą przy ul. A. Mickiewicza 8,
- j) Fundacja "Dogonić Marzenia", z siedzibą przy ul. Wałbrzyskiej 33.

2. Urząd Miejski w Świebodzicach i jednostki podległe UM, w tym: Środowiskowy Dom Samopomocy, który powstał w roku 2012 w celu wsparcia osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Jest ośrodkiem wsparcia dziennego pobytu, przeznaczonym dla osób, które ukończyły 18 rok życia. Jego działalność obejmuje przede wszystkim terapię zajęciową, wsparcie psychologiczne, pomoc oraz szereg działań rehabilitacyjnych, które mają na celu poprawę jakości życia i funkcjonowania w społeczeństwie, jak również funkcjonowania w życiu codziennym.

3. Rada Seniorów - organ doradczy, opiniujący i konsultacyjny dla burmistrza miasta Świebodzice, powołany na lata 2019-2023, w którego skład wchodzi 15 seniorów.

4. Dom Pomocy Społecznej Dla Dzieci Prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Szkolnych De Notre Dame - dom pomocy społecznej w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej, przeznaczony dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, dysponujący 60 miejscami wyłącznie dla chłopców. Jego celem jest zapewnienie mieszkańcom całodobowej opieki oraz zaspokojenie ich niezbędnych potrzeb osobowych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, społecznych i religijnych, na poziomie obowiązującego standardu. Zapewnia mieszkańcom warunki bezpiecznego i godnego życia, intymność, wolność osobistą, umożliwia rozwój osobowości, a także w miarę możliwości usamodzielnia wychowanków z uwzględnieniem stopnia ich fizycznej i psychicznej sprawności.

3.2.6 Przemoc w rodzinie

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

Przemoc w rodzinie, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (tj. małżonka, dzieci, rodziców, rodzeństwa, powinowatych, przysposobionych oraz ich małżonków, a także innych osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym,

a także wywołującym cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą inaczej zwana przemocą domową.

Przemoc fizyczna - naruszenie nietykalności fizycznej, jest zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała, lub niosącym takie ryzyko. Wyraża się min. takimi zachowaniami jak: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, bicie ręką, pięścią itp.

Przemoc psychiczna – naruszenie godności osobistej, zawiera przymus i groźby, obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie itp.

Przemoc seksualna – naruszenie intymności, polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli.

Przemoc ekonomiczna – naruszenie własności, wiąże się z celowym niszczeniem czyjejś własności, ekonomicznym uzależnieniem ofiary od sprawcy. Wyraża się takimi zachowaniami jak odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny itp.

Zaniedbywanie – naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich, ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Jednym z działań zmierzającym do przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest prowadzenie Procedury „**Niebieska Karta**”, która obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez podmioty do tego uprawnione

Tabela 12 Przestępstwa na terenie Gminy Świebodzice w latach 2017-2021

PRZESTĘPSTWA NA TERENIE GMINY	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020	ROK 2021
kradzież z włamaniem	42	30	34	36	39
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	21	19	21	19	21
pobicie	5	12	0	3	1
uszkodzenie mienia	24	27	34	19	25
kradzież mienia	70	243	55	62	68
liczba przestępstw ogólnie	259	331	155	139	154

Źródło: Komisariat Policji w Świebodzicach

Jak wynika z tabeli ogólna liczba przestępstw w Gminie Świebodzice w roku 2019 zmalała i od tamtej pory utrzymuje się na podobnym poziomie. Niepokojącym jednak jest fakt rosnącej liczby zakładanych Niebieskich Kart, co świadczy o narastającym problemie stosowania przemocy w rodzinach. Należy zatem skupić szczególną uwagę na działaniach profilaktycznych w tym zakresie.

Tabela 13 Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty

W związku z procedurą Niebieskiej Karty sporządzono:					
	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Ogółem NK A	82	48	45	88	84
W tym przez:					
OPS	12	4	9	4	5
MKRPA	-	-	-		-
Placówki szkolno-wychowawcze:	1	-	1	2	-
Policja	69	44	35	82	79

3.2.7 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Celem przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest stworzenie spójnego systemu narzędzi opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, w wypadku trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji, głównie natury opiekuńczo-wychowawczej. Podejmowane działania mają na celu zapewnienie rodzinie takiej pomocy, aby wyeliminowane zostało zagrożenie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, a w wypadku, gdy dziecko z uwagi na jego dobro okresowo zostało umieszczone poza rodziną wprowadzić takie działania, aby zapewnić jego szybki powrót do rodziny. Poniżej przedstawione dane przedstawiają sytuację rodzin zmagających się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w Gminie Świebodzice.

Tabela 14 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako przyczyna udzielenia pomocy społecznej

Bezradność w sprawach wychowawczych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	155	175	169	146	165	136
Liczba osób w rodzinach	507	503	471	427	392	339

źródło: dane OPS

Tabela 15 Liczba rodzin objęta pomocą społeczną ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa

Potrzeba ochrony macierz.	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	43	51	39	41	38	36
Liczba osób w rodzinach	206	242	180	187	175	158

źródło: dane OPS

Tabela 16 Liczba dzieci z Gminy Świebodzice przebywających w pieczy zastępczej oraz wydatki na ten cel

Nazwa	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, w tym:	30	34	39	47	47	52
instytucjonalnej pieczy zastępczej	7	8	7	11	9	7
rodzinnej pieczy zastępczej	23	26	32	36	38	45
Koszty poniesione przez gminę w (zł)	216 001	235 907	233 814	290 581	360 708	384 959

źródło: dane OPS

Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1	1	1
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	14	15	16	17	17

Rysunek 11. Asystent rodziny

Od 2022 r. w odpowiedzi na wzrastające zapotrzebowanie w obszarze wspierania rodziny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnił kolejnego asystenta rodziny.

3.2.8 Problem integracji społecznej i obywatelskiej Romów

W Świebodzicach mieszka około 200 osób pochodzenia romskiego²³.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 35 gwarantuje obywatelom polskim należącym do mniejszości etnicznych prawa do zachowania i rozwoju własnej kultury, a także do uczestnictwa w rozstrzygnięciu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej. Powszechne jest jednak zjawisko „nieuczestniczenia” przedstawicieli romskiej mniejszości etnicznej w życiu społeczności lokalnej. Romowie nie zostają radnymi, nie należą do organów kolegialnych gminy, próżno ich szukać we władzach licznych stowarzyszeń, spółek miejskich itd. Oczywiście powodów jest wiele i zazwyczaj mają charakter ponadlokalny. Nie zagłębiając się w tę problematykę zasługującą na o wiele szersze omówienie warto wskazać przynajmniej jeden powód tego stanu rzeczy. Romowie w Polsce są grupą najstabilniej wykształconą. Niewielki procent osób z wyższym wykształceniem, w dodatku stanowią przede wszystkim ludzie młodzi, którzy nie pełnią w tej społeczności roli autorytetów. *Nadal*

²³ Szacunki własne OPS.

wiodącą rolę odgrywa tzw. starszyzna, a więc osoby najstabilniej wykształcone, mające często negatywny stosunek do formalnego wykształcenia, wzmocniony złymi doświadczeniami z przeszłości, wyniesionymi ze szkół niedostosowanych do odmienności kulturowej, w tym językowej²⁴.

Zasadne jest zatem podjęcie działań dostosowanych do lokalnych realiów o charakterze integracyjnym z wykorzystaniem narzędzi przewidzianych przez uchwalony przez Radę Ministrów nowy *Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030*. Należy do nich dokonywanie diagnozy (systematycznie aktualizowanej) charakteryzującej społeczność romską z udziałem samych zainteresowanych oraz prowadzenie zajęć wyrównawczych w szkołach. Szczególnie rekomendowanym przez *Program* działaniem jest sporządzanie planów działania na rzecz lokalnej społeczności romskiej służącemu procesowi integracji. W związku z powyższym w niniejszej Strategii należy wskazać sprawdzone w poprzednich latach pomysły: zatrudnienie asystentów środowiskowych, zatrudnienie osób pochodzenia romskiego, projekty typu „praca za zadłużenie czynszowe” itp.

3.2.9 Przeciwdziałanie skutkom klęski żywiołowej lub ekologicznej, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej

Świebodzice w ciągu ostatniego ćwierćwiecza kilkakrotnie zostały doświadczone przez zdarzenia mające znamiona klęski żywiołowej – powodzie, huraganowe wiatry czy tragiczne zdarzenia losowe mające charakter sytuacji kryzysowej – pożary czy katastrofy budowlane. Zjawiskom tym nieodmiennie towarzyszy cierpienie ludzi oraz konieczność zorganizowania natychmiastowej pomocy dla poszkodowanych.

Należy przyjąć, jak uczy doświadczenie, że zjawiska te będą się regularnie powtarzać, za zmienną mocą przysparzając problemów mniejszej lub większej grupie mieszkańców. Oczywiście należy minimalizować ryzyko wystąpienia takich zjawisk i zapobiegać ich występowaniu, ale nie zawsze to będzie możliwe.

Od 24 lutego 2022 r. samorządy, w tym Gmina Świebodzice miały okazję udowodnić jak w tej kwestii są przygotowane. Masowy napływ obywateli Ukrainy do Gminy Świebodzice pokazał, że przede wszystkim brak jest infrastruktury w postaci miejsc noclegowych dających natychmiastowe schronienie w sytuacji kryzysowej. Dlatego należy podjąć wysiłki, o charakterze organizacyjnym i logistycznym zabezpieczające przed skutkami takich niekorzystnych zjawisk. W obszarze zabezpieczenia społecznego do działań takich należy przede wszystkim opracowanie procedur na wypadek ewakuacji i pomocy, zgromadzenie

24 Załącznik do uchwały nr 190/2020 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r., s. 26 Poziom wykształcenia wg NSP'02 i NSP'11

materiałów typu: łóżka polowe czy koce – zasadne jest utworzenie magazynu rzeczy używanych znajdującego się pod zarządem OPS, w sytuacjach kryzysowych wykorzystywanego dla wsparcia materialnego np. pogorzalców czy powodzian, czy jak to ma miejsce w tym roku w przypadku masowego napływu uchodźców.

3.3 Zasób lokalowy miasta i infrastruktura społeczna

Z zasobami mieszkaniowymi miasta wiąże się bezpośrednio pojęcie wykluczenia mieszkaniowego. Zjawisko to występuje zwłaszcza w sytuacji bezdomności, ale też obejmuje sytuację zarówno niestabilnego i niezabezpieczonego mieszkania, jak i sytuację zamieszkiwania w lokalu niedostosowanym do obiektywnych potrzeb. Wykluczenie mieszkaniowe to nie tylko brak dachu nad głową, ale również problemy ludzi zagrożonych eksmisją, doświadczających przemocy, zamieszkujących niedoposażone lub przeludnione mieszkania, zmagających się z problemami administracyjnymi i prawnymi. Sytuacja wykluczenia mieszkaniowego jest jednocześnie bezpośrednim zagrożeniem doświadczania bezdomności.

W roku 2021 w zasobie Gminy Świebodzice były 1283 mieszkania komunalne. Od kilku lat zauważalny jest spadek liczby mieszkań komunalnych natomiast z roku na rok wzrasta liczba wniosków ze strony mieszkańców gminy o przyznanie mieszkania z zasobów gminy. Poniżej zostały zaprezentowane dane przedstawiające infrastrukturę społeczną w latach 2018-2021.

Tabela 17 Infrastruktura społeczna

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA					
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	1 490	1 437	1 400	1283
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	67	78	84	95
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	135	134	130	132
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	83	85	87	20
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu	5	12	18	20	18

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
socjalnego					
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	1	1	1	1
Liczba hospicjów	7	1	1	1	1

Źródło: UM i MZN

W uzupełnieniu danych z tabeli należy wspomnieć o zasobach infrastrukturalnych pomocy społecznej. W Świebodzicach prowadzą działalność następujące instytucje pomocy społecznej, finansowane z budżetu gminy oraz budżetu państwa:

Środowiskowy Dom Samopomocy w Świebodzicach (ul. Parkowa 4),

Klub Senior+ (Os. Sudeckie 10, jednostka w strukturze OPS),

Klub Senior+ II (Os. WSK 1, jednostka w strukturze OPS),

mieszkanie chronione (ul. Ofiar Oświęcimskich 20, w strukturze OPS) oraz placówka wsparcia dziennego – Świetlica Środowiskowa Tęczowa Gromada (ul. Parkowa 4, w strukturze OPS)

Na terenie Gminy Świebodzice działa również w obszarze profilaktyki uzależnień:

- punkt konsultacyjny, przy ul. Parkowej 4. Głównym jego zadaniem jest udzielanie wsparcia w zakresie pomocy psychopedagogicznej, konsultacji dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków.

- Klub Abstynenta „Odnowa”, Parkowa 4,

- Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, ul. M. Skłodowskiej - Curie 3 – 7, parter budynku B szpitala *Mikulicz*, które realizuje następujące działania:

*Intensywny Program Psychoterapii Uzależnień, którym w roku 2021 objęto 206 osób,

*Grupa psycho-edukacyjna, w której w roku 2021 wzięło udział 188 osoby,

*Program Ponadpodstawowy Psychoterapii Uzależnień, objęto w 2021 roku 15 osób,

*Psychoterapia Współuzależnienia, której w roku 2021 podjęto się 36 osób.

3.4 Potencjał społeczności lokalnej w zakresie integracji społecznej

Na terenie Gminy Świebodzice funkcjonuje Miejski Dom Kultury, z siedzibą przy ul. Wolności 13. Miejski Dom Kultury w Świebodzicach jest samorządową instytucją kultury działającą na zasadach przewidzianych ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej i pełni ważną rolę w kreowaniu życia kulturalnego w gminie a także w zakresie integracji społecznej, bowiem znajdują się w nim również siedziby różnych organizacji pozarządowych i prowadzone są wszelakie działania integracyjne.

Usługi z zakresu sportu i rekreacji świadczy głównie OSiR Świebodzice Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Mieszka Starego 6. OSiR Świebodzice Sp. z o.o. jest największym mecenasem sportu w gminie Świebodzice, a co za tym idzie, organizatorem wielu imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych w regionie. OSiR podejmuje również różnego rodzaju zadania mające na celu integrację społeczną takie jak pikniki rodzinne, turnieje sportowe, czy imprezy integracyjne jak „Dzień Integracji Polsko-Ukraińskiej”.

Kolejnym miejscem integracji na mapie Świebodzic jest niewątpliwie Miejska Biblioteka Publiczna z siedzibą przy ul. Świdnickiej 15 i Oddziałem Dziecięcym przy ul. Wolności 23, która w swoich działaniach skupia się na integracji międzypokoleniowej organizując spotkania i warsztaty dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.

Organem opiniotwórczym i doradczym w zakresie integracji społecznej jest niewątpliwie także Gminna Rada Działalności Pożytku Publicznego, Gminna Rada Seniorów oraz Młodzieżowa Rada Miejska.

Ponadto potencjał społeczności lokalnej w zakresie integracji społecznej w Gminie Świebodzice stanowią organizacje pozarządowe i kluby sportowe tj.:

Stowarzyszenie Wypożyczalnia Centrum

ul. H. Sienkiewicza 30, 58-160 Świebodzice
Przewodnicząca: Joanna Mazurkiewicz

Stowarzyszenie Pomocy na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej

ul. Parkowa 4, 58-160 Świebodzice
Prezes: Elżbieta Surgieniewicz

Polski Związek Wędkarski

Koło Miejskie nr 28 w Świebodzicach
ul. Kolejowa 9, 58-160 Świebodzice
Prezes: Józef Nowakowski

Stowarzyszenie Obywatelskie Świebodzice

ul. Ciernie 21 B, 58-160 Świebodzice

Prezes: Mariusz Szafranec

Stowarzyszenie Sztuki i Rzemiosła TARGIRA

ul. Osiedle Sudeckie 2C/7, 58-160 Świebodzice

Prezes: Janusz Kujat

Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów

ul. S. Żeromskiego 13-15, 58-160 Świebodzice

Przewodnicząca: Józefa Banach

Polski Komitet Pomocy Społecznej

ul. M.J. Piłsudskiego 28, 58-160 Świebodzice

Prezes: Pelagia Błazik

Związek Sybiraków

ul. S. Żeromskiego 13-15, 58-160 Świebodzice

Prezes: Tadeusz Fedorowicz

Stowarzyszenie Charytatywno-opiekuńcze

**im. Bł. Marii Teresy Gerhardinger przy Domu Pomocy Społecznej
dla Dzieci w Świebodzicach**

ul. A. Mickiewicza 8, 58-160 Świebodzice

Prezes: Elżbieta Horodecka

Klub Sportowy REKIN Świebodzice

ul. M. Starego 4, 58-160 Świebodzice

Prezes: Agnieszka Gielata

Miejski Klub Sportowy VICTORIA Świebodzice

ul. Sportowa 15, 58-160 Świebodzice

Prezes: Agata Kalafut

Polski Związek Niewidomych

Koło Świebodzice,

ul. Wałbrzyska 11, 58-160 Świebodzice

e-mail: zwiazekniewidomych@wp.pl

Prezes: Katarzyna Krzystek

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne

Koło w Świebodzicach

ul. Wolności 13, 58-160 Świebodzice

Prezes: Kazimierz Chojnowski

Polski Związek Filatelistów Koło Nr 1 w Świebodzicach

ul. Wolności 13, 58-160 Świebodzice

Prezes: Paweł Dziurzyński

Stowarzyszenie Taksówkarzy "Świebodzice"

ul. Sportowa 3, 58-160 Świebodzice

Towarzystwo Miłośników Świebodzic

ul. Wolności 13, 58-160 Świebodzice

Prezes: Marek Mikołajczak

Polskie Stowarzyszenie Diabetyków

Koło Miejskie w Świebodzicach

ul. M.J. Piłsudskiego 28, 58-160 Świebodzice

Prezes: Krystyna Michalska

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów

ul. S. Żeromskiego 13-15, 58-160 Świebodzice

Przewodniczący: Aleksander Jermakow

Fundacja REM

ul. M. Skłodowskiej-Curie 9, 58-160 Świebodzice

Prezes: Anna Maślach

Forum Wspierania Inicjatyw Lokalnych

ul. B. Chrobrego 1E/6, 58-160 Świebodzice

Stowarzyszenie Bona Fide

ul. Osiedle Sudeckie 10, 58-160 Świebodzice

Prezes: Joanna Gulbicka-Byra

Wspólnota Samorządowa Ziemi Świdnickiej

Koło w Świebodzicach

ul. Świdnicka 5A, 58-160 Świebodzice

Towarzystwo Lotnicze w Świebodzicach

ul. Wolności 13, 58-160 Świebodzice

Prezes: Dariusz Błaszczyk

Stowarzyszenie Krzewienia Trzeźwości w Rodzinie

Klub Abstynenta ODNOWA

ul. Parkowa 4, 58-160 Świebodzice

Prezes: Jarosław Molnar

UKS AMEOLI

ul. Wałbrzyska 33, 58-160 Świebodzice

Prezes: Mariusz Anniuk

Stowarzyszenie SENIOR = AKTYWNY OBYWATEL

ul. Osiedle Sudeckie 10, 58-160 Świebodzice

Prezes: Irena Czapkowska

Stacja Profilaktyki Zdrowotnej i Pomocy Doraźnej

ul. Piasta 24/3, 58-160 Świebodzice

Przedstawiciel: Dariusz Urbaniak

Kościół Zielonoświątkowy Misja 24 "Centrum Chrześcijańskie"

Zbór w Świebodzicach

ul. Wiejska 24, 58-160 Świebodzice

Pastor: Zdzisław Niemiec

PTTK "Łaziki"

ul. Wolności 13, 58-160 Świebodzice

Prezes: Andrzej Wiącek

Fundacja "Dogonić Marzenia"

ul. Wałbrzyska 33, 58-160 Świebodzice

Prezes: Waldemar Ulatowski

Klub Honorowych Dawców Krwi

ul. Wolności 13, 58-160 Świebodzice

Prezes: Katarzyna Młynarkiewicz

Akademia Taekwon-do Tong-il

ul. Królowej Elżbiety 44, 58-160 Świebodzice

Prezes: Paweł Gul

Związek Nauczycielstwa Polskiego

ul. M.J. Piłsudskiego 28, 58-160 Świebodzice

Prezes: Urszula Kruczek

SZCZEP HARCERSKI "IMAGO"

im. Batalionu "ZOŚKA"

ul. Wolności 23, 58-160 Świebodzice

Centrum Edukacji Gerontologicznej

ul. M.J. Piłsudskiego 28, 58-160 Świebodzice

Prezes: Marta Prucnal

e-mail kontakt@ceg.org.pl

Dolnośląski Klub Harbińczyka

ul. S. Żeromskiego 13-15, 58-160 Świebodzice,

Prezes: Aleksander Jermakow

Stowarzyszenie Klub Piłkarski Due Soccer

ul. Królowej Elżbiety 8/1, 58-160 Świebodzice.

Prezes: Marcin Domagała

e-mail duesoccer@wp.pl

Uczniowski Klub Sportowy AKADEMIA PIŁKARSKA CHAMPIONS

ul. Solna 4b/6, 58-160 Świebodzice,

Prezes: Krzysztof Król

e-mail: krzysztof.krol@tuzaczynasiefutbol.pl

Stowarzyszenie Świt Świebodzice

ul. Cisowa 15, 58-160 Świebodzice

Prezes: Zbigniew Sadowski

Wiceprezes: Izabela Smoter

Wspólne Świebodzice

ul. R. W. Pileckiego 52, 58-160 Świebodzice

kontakt@wspolneswiebodzice.pl

MKS Silesia Świebodzice

silesiamks@gmial.com

Stowarzyszenie Młodzi dla Świebodzic

ul. B. Krzywoustego 15/7, 58-160 Świebodzice

Prezes: Jakub Górski

mlodzidlaswiebodzic@vp.pl²⁵

3.5 Problemy społeczne gminy Świebodzice w opinii mieszkańców miasta

Problemy społeczne mieszkańców gminy Świebodzice na przestrzeni ostatnich kilku lat uległy zmianie. W roku 2020 przeprowadzono diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych, z której wynikało, że najistotniejszym problemem mieszkańców było zanieczyszczenie powietrza. Rok 2020 był okresem, w którym całe globalne społeczeństwo zmagало się z pandemią wywołaną wirusem Sars-Cov-2. Skutki globalnej pandemii odczuwalne są do dziś. Początkiem roku 2022 doświadczyliśmy problemu wielkiej migracji ludności ukraińskiej, co również ma znaczący wpływ na problemy społeczności polskiej. Dlatego też w roku 2022 przeprowadzono kolejną diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych by zbadać m.in. wpływ pandemii na problemy związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, m.in. obejmujących:

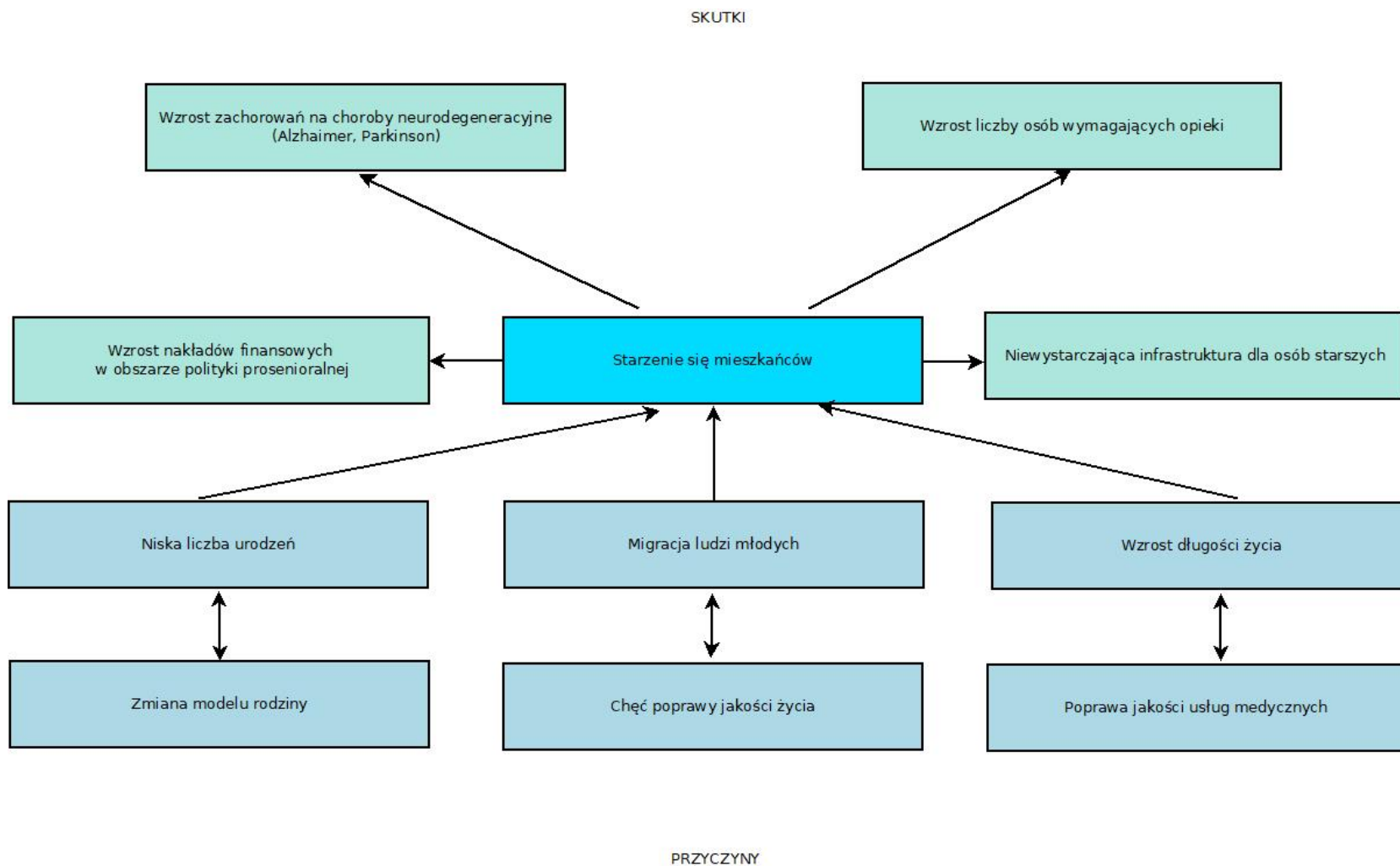
- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- problemy bezrobocia i lokalnego rynku pracy;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;

²⁵ Źródło: Urząd Miejski.

- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

W obecnej chwili za najistotniejsze problemy w środowisku lokalnym ankietowani mieszkańcy uznali ubóstwo, uzależnienie od narkotyków i dopalaczy i bezrobocie, jednak zdaniem mieszkańców jednak każdy z pozostałych wymienionych problemów tj. zanieczyszczenie powietrza, uzależnienia behawioralne, uzależnienie od alkoholu, zaburzenia odżywiania, przestępczość, cyberprzemoc, przemoc domowa czy uzależnienie od papierosów dla średnio 38% ankietowanych jest problemem istotnym lub raczej istotnym, zatem Gmina Świebodzice powinna prowadzić działania o dość szerokim zakresie profilaktycznym. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że poszczególne problemy są istotne, jednak skala tych problemów zdaniem mieszkańców nie jest na tyle duża lub wynik ten świadczy o zbyt małej wiedzy mieszkańcom na temat skali występowania danego zjawiska czy jego skutków. Przeprowadzona diagnoza służy poznaniu potrzeb społeczności lokalnej i jej oczekiwań oraz jest podstawą do prowadzenia działań, natomiast należy pamiętać, że pełny obraz problemów uzyskać można by było badając znacznie szerszą grupę mieszkańców. Skala problemów społecznych doskonale znana jest pracownikom jednostek pomocy społecznej, którzy z takimi właśnie problemami spotykają się na co dzień. Każdy problem ma jednak swoją przyczynę i w następstwie skutek. W swych działaniach należy się więc niewątpliwie skupić na przyczynach powstawania problemów społecznych w gminie by zminimalizować skutki danego problemu.

Drzewo problemów jest metodą diagnozowania i analizowania problemów społeczności lokalnej polegająca na graficznym ukazaniu związków przyczynowo skutkowych pomiędzy problemami. Na podstawie zebranych danych założono, że kluczowym i wiodącym problemem społecznym w Świebodzicach jest starzenie się mieszkańców. Poniżej prezentujemy „drzewo problemów: opracowane dla tego zjawiska. Poziom wyżej, tj. w „gałęziach drzewa” zamieszczono zjawiska i problemy będące skutkami, natomiast niżej, tj. w „korzeniach drzewa” problemy, które są przyczynami. Zaznaczono powiązania przyczynowo skutkowe pomiędzy nimi.

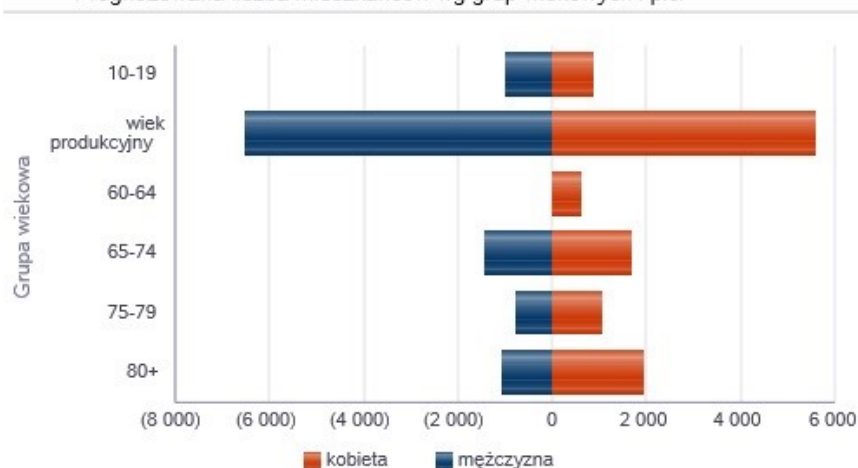

Rysunek 12 Drzewo problemów społecznych dla problemu „starzenie się społeczeństwa” (oprac. własne)

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Grupa wiekowa	Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci	
	mężczyzna	kobieta
10-19	1 008	870
wiek produkcyjny	6 535	5 589
60-64		632
65-74	1 452	1 699
75-79	779	1 048
80+	1 066	1 964

Prognozowana liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci

Rysunek 13 Prognoza zmian liczby mieszkańców Świebodzic w perspektywie 10 lat (źródło: GUS)

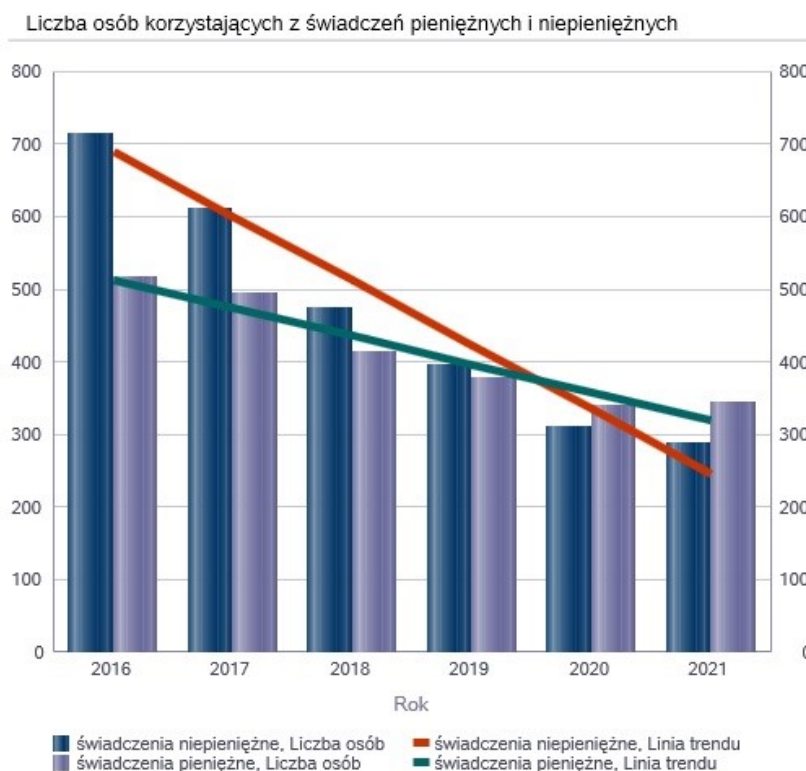
Prognozujemy, zgodnie z przytoczonymi w tym miejscu danymi, dalsze utrzymanie się tendencji „starzenia się społeczeństwa”. Będzie przybywać ludzi w wieku poprodukcyjnym, co implikować będzie szereg poważnych problemów. Z perspektywy społeczności lokalnej i władz gminy do najpoważniejszych wyzwań należeć będzie wzrost nakładów na zapewnienie opieki ludziom starszym i z niepełnosprawnościami. W związku z powyższym prognozujemy wzrost wydatków na zapewnienie usług opiekuńczych, na zapewnienie pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej, konieczność poniesienia nakładów na infrastrukturę i na politykę prosenioralną. W innych obszarach przewiduje się, że: poziom ubóstwa i skala marginalizacji społecznej osiągnęły poziom minimalny i wielkość ta się ustabilizuje i raczej już nie będzie zmniejszać.

Problemy z nadużywaniem środków odurzających będzie jednym z głównych przyczyn wzrastających problemów w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz przeciwdziałania przemocy domowej. Nadal będzie rosła liczba rodzin ze skrajnymi dysfunkcjami co grozić może wzrostem liczby dzieci trafiających do pieczy zastępczej.

Prognozujemy stale zwiększającą się presję społeczną na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, zwłaszcza ludzi młodych.

Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	Liczba osób					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
świadczenia niepieniężne	716	613	475	398	312	290
świadczenia pieniężne	517	496	415	380	341	346

Rysunek 14. Tendencja zmian w zakresie typów świadczeń z pomocy społecznej

5. Analiza SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Stanowi ona efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych stron podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu.

Analiza SWOT oparta jest na następujących czynnikach:

- mocne strony - wewnętrzne czynniki pozytywne - dziedziny działalności, które tworzą potencjał i pozytywny wizerunek instytucji,

- słabe strony - wewnętrzne czynniki negatywne, aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji,
- szanse - zewnętrzne czynniki pozytywne - wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla instytucji sytuacje i mogą przynieść w przyszłości pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, • aktywność organizacji pozarządowych oraz nieformalnych grup funkcjonujących na terenie gminy, • dobry dostęp do edukacji podstawowej, ponadpodstawowej, • malejąca liczba osób korzystających z pomocy społecznej, • działalność Środowiskowego Domu Samopomocy, • działalność ośrodków wsparcia dla seniorów (Klub Senior + i Klub Senior + II) • zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy dostępu do pomocy terapeutycznej i prawnej poprzez funkcjonowanie punktu konsultacyjnego, • działalność Świetlicy Środowiskowej, • działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania 	<ul style="list-style-type: none"> • stopniowy spadek liczby mieszkańców, • ujemny przyrost naturalny, • niska stopa życiowa części mieszkańców, • spadek chęci do działania oraz zmian, szczególnie w przypadku osób długotrwale bezrobotnych, • zjawisko dziedziczenia bezrobocia, • duży udział osób dotkniętych problemem niepełnosprawności i długotrwale lub ciężko chorych wśród beneficjentów OPS, • brak placówki zapewniającej całodobową opiekę dla osób starszych czy niepełnosprawnych (DPS, DDP, COM), • niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia dla osób starszych (Klubów Seniora), • ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów oraz rehabilitacji, • niska chęć ze strony rodziny do wspierania osób starszych i niepełnosprawnych, • niewystarczająca liczba godzin przyznawanych usług opiekuńczych/ wysokie koszty dla beneficjentów, • niewystarczająca liczba wykwalifikowanej

<p>Problemów Alkoholowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży, • funkcjonowanie Dolnośląskiego Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze; • aktywna działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej i Miejskiego Domu Kultury oraz OSiR, • wykwalifikowani pracownicy OPS, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz MKRPA, stale podnoszący swoje kwalifikacje, • realizacja programów osłonowych i programów zewnętrznych wspierających osoby starsze i niepełnosprawne, • realizacja projektów socjalnych, • zapewnienie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy, • promowanie zdrowego stylu życia wśród mieszkańców poprzez organizację wydarzeń sportowych i edukacyjnych, • niska popularność wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców, • niska popularność gier hazardowych wśród dorosłych mieszkańców, • rozwinięty system wolontariatu dla osób starszych i niepełnosprawnych, • zapewnienie wsparcia dla osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie z 	<p>kadry świadczącej usługi opiekuńcze,</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak pełnomocnika lub pracownika ds. niepełnosprawności • brak placówki działającej w formie interwencji kryzysowej, • nieodpowiednio wypracowane procedury, w tym brak infrastruktury na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych, • mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny, • wzrastająca liczba osób oczekujących na mieszkanie komunalne, • niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych, • brak inicjatywy do podjęcia leczenia ze strony osób uzależnionych, • problem picia alkoholu, palenia tytoniu, zażywania innych środków psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i nikotynowej, • problem e-uzależnienie, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, • występowanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz przemocy rówieśniczej, • niski poziom wiedzy mieszkańców na temat miejsc świadczących pomoc osobom uzależnionym oraz ofiarom przemocy w rodzinie, • niedostosowana do potrzeb baza lokalowa
--	---

<p>korzystania z mieszkania chronionego treningowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie całodobowego dostępu do opieki zdrowotnej, • dostępność do programów aktywizujących zawodowo (staże, szkolenia, prace społeczno-użyteczne), 	<p>OPS,</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający dostęp do opieki przedszkolnej i żłobkowej,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych, • malejąca liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, • zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach, • efektywna praca socjalna, • prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki prozdrowotnej, • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej, • rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą, 	<ul style="list-style-type: none"> • zubożenie się społeczeństwa na skutek inflacji i kryzysu energetycznego, • postępujący proces starzenia się społeczeństwa, • wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych, • rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki, • niskie świadczenia pieniężne dla osób z niepełnosprawnością, • brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców, • zapaść służby zdrowia przez utrzymującą się sytuację epidemiologiczną, • zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy, • niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów,

<ul style="list-style-type: none"> • wzmożony monitoring sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych, • zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych a także dzieci i młodzieży na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach i warsztatach profilaktycznych, • możliwość ograniczenia bezrobocia, • podnoszenie poziomu nauczania, • zmniejszenie liczby osób oczekujących na mieszkania komunalne, • likwidowanie barier architektonicznych, • zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych, • wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych, • wzmocnienie więzi międzypokoleniowej poprzez współpracę pomiędzy różnymi grupami społecznymi, • poprawa jakości obsługi klienta poprzez modernizację bazy lokalowej OPS, 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień, • bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych, • występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, • ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji, • zjawisko cyberprzemocy, • przyzwolenie dorosłych na spożywanie alkoholu przez dzieci, • delegowanie coraz większej ilości zadań władzom lokalnym w nieproporcjonalnej wielkości, w stosunku do wysokości przekazywanych środków finansowych,
--	--

6. Cele, kierunki działań, sposoby i wskaźniki realizacji działań

6.1 Misja i wizja

Wizja

Świebodzice to miasto, w którym ludzie są dla siebie przyjaźni, seniorzy dzielą się swoim doświadczeniem życiowym, zawodowym i pasją z młodzieżą. Poprzez kontakt z drugim człowiekiem staramy się eliminować samotność i uzależnienia. Nikt nie pozostaje sam a współpraca ludzi łączy pokolenia.

Miasto w swojej bliskości do stref ekonomicznych daje możliwość pracy, rozwoju a zielone, przyjazne otoczenie sprzyja chęci założenia rodziny.

Misja

Dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez dynamizację aktywności i integracji społecznej oraz stworzenie miasta przyjaznego seniorom, dbającego jednocześnie o dobrą przyszłość młodych mieszkańców.

6.2 Cele, kierunki działania i wskaźniki

Cel operacyjny 1: Przeciwdziałanie bezdomności, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji celu
1	Rozwój budownictwa na wynajem- budowa nowych budynków.	Liczba wybudowanych budynków Liczba mieszkań przeznaczonych pod wynajem
2	Poprawa stanu technicznego budynków gminnych.	Liczba przeprowadzonych remontów
3	Zapewnienie lokali dzieciom wychodzącym z placówek opiekuńczych i rodzin zastępczych.	Liczba oddanych lokali dla osób opuszczających placówki opiekuńcze i rodziny zastępcze
4	Rozwój budownictwa na sprzedaż w formie TBS, budowa mieszkań na sprzedaż o umiarkowanej wysokości czynszów z przeznaczeniem dla osób, które posiadają średniej wielkości dochody, a nie kwalifikują się do uzyskania lokali komunalnych z	Liczba oddanych mieszkań na sprzedaż w formie TBS

	możliwością wykupu.	
5	Racjonalna polityka prywatyzacji lokali.	Kwota odzyskanych środków finansowych
6	Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej i rzeczowej Ośrodka Pomocy Społecznej.	Liczba osób, którym udzielono wsparcia Liczba przyznanych świadczeń
7	Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich.	Liczba podjętych działań Liczba odbiorców Liczba zaangażowanych organizacji pozarządowych
8	Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach,	Liczba osób objętych wsparciem
9	Zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych w okresach zimowych.	Liczba osób bezdomnych, którym udzielono schronienia
10	Utworzenie miejskiej ogrzewalni dla osób bezdomnych.	Liczba utworzonych ogrzewalni
11	Wspieranie i realizowanie programów oraz działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym realizacja projektów socjalnych, rozwój prac społeczno-użytecznych, realizacja stażów.	Liczba wdrożonych i zrealizowanych programów i projektów Liczba beneficjentów
12	Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia.	Liczba działań
13	Realizacja projektów typu „praca za zadłużenie czynszowe”, w szczególności skierowanych do osób społeczności romskiej	Liczba zrealizowanych projektów

Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
OPS, MZN, MKRPIA, PUP, NGO	Środki własne, budżet państwa: programy rządowe

Planowane efekty:

Zwiększenie ilości lokali pod wynajem, zmniejszenie ilości rodzin oczekujących na lokal komunalny, korzystanie z programów BGK, poprawa jakości życia mieszkańców danego budynku, utworzenie lokali mieszkalnych w celu zapewnienia startu w dorosłe życie, przerzucenie kosztów utrzymania na właściciela a także pozyskanie środków z prywatyzacji, zwiększenie bazy lokali na potrzeby osób oczekujących na lokale z zasobu mieszkaniowego

Gminy, zmniejszenie skali ubóstwa, wzrost zatrudnienia, zmniejszenie skali bezdomności, przeciwdziałanie zjawiska niedożywiania wśród dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny 2: Wspieranie rodziny.

Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji celu
1	Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci.	Liczba rodzin Liczba prowadzonych działań
2	Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.	Liczba beneficjentów
3	Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich.	Liczba przeprowadzonych warsztatów, szkoleń, spotkań Liczba rodzin
4	Pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mająca na celu zapobieganie umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, w szczególności wzrost działań asystentów rodziny a także prowadzenie działań mających na celu deinstytucjonalizację pieczy zastępczej i intensyfikacji powrotów dzieci do rodzin biologicznych.	Liczba asystentów Liczba rodzin Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej Liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych
5	Rozwój placówek wsparcia dziennego utrzymanie dotychczasowej świetlicy i uruchamianie kolejnych oraz zapewnianie dzieciom dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba placówek Liczba zajęć Liczba dzieci
6	Organizacja zajęć wyrównawczych dla dzieci społeczności romskiej	Liczba dzieci Liczba zajęć

Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
OPS przy współpracy z PCPR	Środki własne, budżet państwa: programy rządowe

Planowane efekty:

Poprawa jakości życia rodzin, zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami

opiekuńczo- wychowawczymi, deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej i powrót dzieci do rodzin biologicznych, wzrost poziomu edukacji wśród dzieci społeczności romskiej.

Cel operacyjny 3: Zapewnienie osobom starszym przyjaznych form opieki i form aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne. Integracja i aktywizacja osób starszych.

Numer działania	Działania	Wskaźniki realizacji celu
1	Dążenie do utworzenia kolejnych placówek wsparcia dziennego dla osób starszych tj. Klubów i Domów Dziennego Pobytu Senior + oraz rozwój utworzonych w roku 2020 i 2022 Klubów Seniora.	Liczba utworzonych placówek
2	Rozwój systemu opieki nad osobami starszymi poprzez utworzenie domu pobytu całodobowego - domu złotego wieku.	Liczba utworzonych placówek
3	Poprawa jakości i zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych dla osób starszych.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych
4	Przeciwdziałanie przestępczości wśród seniorów poprzez współpracę z przedstawicielami służb mundurowych oraz działania informacyjne prowadzone przez służby mundurowe (spotkania z mieszkańcami, materiały informacyjne, kampanie reklamowe), inicjowanie działań samopomocowych (np. pomoc sąsiedzka).	Liczba prowadzonych kampanii na rzecz bezpieczeństwa seniorów w mieście Liczba uczestników spotkań
5	Rozwój placów aktywności ruchowej dla seniorów oraz nowych szlaków pieszych i turystycznych, rozwój dróg rowerowych.	Liczba obiektów przeznaczonych do uprawiania aktywności Kilometry wytyczonych szlaków turystycznych i dróg rowerowych
6	Rozwój wolontariatu wśród osób starszych i na rzecz osób starszych.	Liczba wolontariuszy Liczba osób objętych pomocą wolontariuszy
7	Wspieranie i promowanie twórczości artystycznej seniorów (przeeglądy, festiwale, prowadzenie strony internetowej poświęconej seniorom).	Liczba zorganizowanych imprez Liczba uczestników Liczba odwiedzających stronę www

Numer działania	Działania	Wskaźniki realizacji celu
8	Prowadzenie prozdrowotnych kampanii edukacyjnych i wdrażanie programów profilaktycznych dot. m.in. nowotworu piersi, prostaty, jelita grubego, chorób układu krwionośnego i cukrzycy itd.	Liczba wdrażanych programów profilaktycznych oraz przeprowadzonych kampanii
9	Rozwój pracy socjalnej wobec seniorów i osób niepełnosprawnych aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych,	Liczba projektów socjalnych na rzecz seniorów Liczba uczestników projektów

Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
OPS współpraca: MDK, Policja, Straż Miejska, OSiR, MOZ.	Środki własne, budżet państwa: programy rządowe

Planowane efekty: integracja społeczna, wzmocnienie więzi sąsiedzkich, wzrost wiedzy na temat zagrożeń w środowisku senioralnym, wzrost bezpieczeństwa osób w wieku powyżej 60 lat, poprawa sprawności fizycznej, poprawa kondycji psychicznej, integracja ze społecznością, zwiększenie samodzielności, zmniejszenie izolacji, poprawa jakości zdrowia osób w wieku senioralnym, wzrost wiedzy w zakresie profilaktyki i zapobiegania chorobom nowotworowym i pozostałym chorobom cywilizacyjnym, wzrost świadomości potrzeby działań wolontariackich wśród mieszkańców, aktywizacja społeczności senioralnej.

Cel operacyjny 4: Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym dostępu do usług opiekuńczych oraz odpowiedniej opieki zdrowotnej.

Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie i zapewnienie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania. Realizacja programu „Opieka 75+”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, Opieka Wytchnieniowa, Korpus Wsparcia Seniorów.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w ramach poszczególnych programów
2	Rozwój opieki geriatrycznej w szczególności poprawa diagnostyki, leczenia i rehabilitacji	Liczba beneficjentów
3	Rozwój kształcenia służb ochrony zdrowia w zakresie opieki nad osobami starszymi	Liczba przeprowadzonych szkoleń Liczba przeszkolonych pracowników służby zdrowia

Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
OPS, SP ZOZ Miejski Ośrodek Zdrowia w Świebodzicach, przychodnie POZ funkcjonujące na terenie Gminy Świebodzice	Środki własne, budżet państwa: programy rządowe

Planowane efekty: poprawa sprawności fizycznej, poprawa kondycji psychicznej, integracja ze społecznością, uniknięcie powikłań związanych z hospitalizacją, długotrwałą lub przewlekłą chorobą, uniknięcie powikłań wynikających z długotrwałego unieruchomienia, zwiększenie samodzielności, zmniejszenie izolacji społecznej, spadek zachorowań oraz śmiertelności spowodowanych chorobą nowotworową i pozostałymi chorobami cywilizacyjnymi, podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników służb ochrony zdrowia na terenie Gminy Świebodzice, wzrost poziomu zadowolenia pacjentów z opieki zdrowotnej

Cel operacyjny 5: Doskonalenie i rozwój systemu wsparcia na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców. Wyrównanie szans osób z niepełnosprawnością w zakresie infrastruktury oraz na rynku pracy, promowanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy.

Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji celu
1	Działania informacyjne oraz udział Gminy w programach finansowanych ze środków PFRON np. „Aktywny Samorząd”.	Liczba realizowanych projektów, programów na rzecz osób niepełnosprawnych Liczba odbiorców
2	Prowadzenie działań wolontariackich wspierających osoby niepełnosprawne.	Liczba wolontariuszy Liczba osób korzystających z pomocy wolontariuszy
3	Realizacja działań w mieszkaniu chronionym treningowym, rozwój działalności Środowiskowego Domu Samopomocy	Liczba osób umieszczonych w mieszkaniu chronionym treningowym Liczba pensjonariuszy Środowiskowego Domu Samopomocy
4	Rozwój poradnictwa specjalistycznego w tym psychologicznego, prawnego, realizacja pracy socjalnej oraz udzielania wsparcia w sytuacji kryzysowej	Liczba udzielonych porad Liczba odbiorców
5	Prowadzenie działań mających na celu likwidację wszystkich barier architektonicznych, zwłaszcza dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, budowa podnośników, wind i podjazdów,	Liczba wdrożonych projektów

	likwidacja progów i krawężników oraz udogodnień dla osób niewidomych i niedosłyszących poprzez montaż tablic tyflograficznych, oznaczeń kierunkowych, pętli indukcyjnych czy tłumaczy migowych	
6	Współpraca z PUP w zakresie kierowania do prac interwencyjnych, społecznie-użytecznych osób niepełnosprawnych	Liczba osób z niepełnosprawności zatrudniona do prac interwencyjnych i społecznie-użytecznych
7	Prowadzenie kampanii we współpracy z PUP dot. zatrudnienia oraz samozatrudnienia osób niepełnosprawnych	Liczba organizowanych spotkań Liczba uczestników Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie bądź założyły własną działalność gospodarczą

Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
OPS współpraca: UM, PFRON, PZON,	Środki własne, budżet państwa: programy rządowe

Planowane efekty: poprawa jakości funkcjonowania osób z niepełnosprawnością, korzystanie w pełni przez osoby z niepełnosprawnością z praw i przywilejów, zwiększenie możliwości swobodnego przemieszczania się osób z niepełnosprawnością w otoczeniu, nabycie umiejętności radzenia sobie z problemami życia codziennego, z załatwianiem spraw urzędowych, poprawa zdrowia psychicznego, umożliwienie niepełnosprawnym mieszkańcom korzystania z budynków użyteczności publicznej, poprawa komfortu w poruszaniu się osób, zwiększenie zainteresowania pracodawców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, wzrost zatrudnienia, wzrost aktywności osób z niepełnosprawnością w poszukiwaniu pracy,

Cel operacyjny 6: Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem uzależnień oraz problem przemocy w rodzinie.

Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i członków rodzin z problemem alkoholowym i narkomanii oraz osób dotkniętych przemocą domową. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym	Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego Liczba udzielonych porad
2	Podjęcie działań interwencyjnych	Liczba podjętych interwencji

	adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie oraz do osób doświadczających przemocy w rodzinie. Realizacja procedury „Niebieska Karta”, uczestnictwo w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.	Liczba osób objętych wsparciem Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” Liczba posiedzeń ZI i MKRPA
3	Prowadzenie lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, informowanie o możliwościach uzyskania pomocy i wskazania miejsc, które taką pomoc świadczą.	Liczba odbiorców Liczba publikacji oraz artykułów o tematyce uzależnień, w tym przemocy w rodzinie
4	Finansowanie programów terapeutycznych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ w funkcjonującej na terenie gminy poradni uzależnień oraz wspieranie działalności poradni.	Liczba osób objętych terapią w tym osoby uzależnione współuzależnione Rodzaje realizowanych programów terapeutycznych
5	Realizowanie programów profilaktycznych dla uczniów oraz warsztatów szkoleniowych dla rodziców, nauczycieli i innych grup zawodowych; uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu oraz informowanie o szkodliwości alkoholu i innych substancji.	Liczba realizowanych programów Liczba placówek biorących udział w realizacji programów Liczba uczestników programów
6	Finansowanie kolonii z programem profilaktycznym jako integralnego elementu i uzupełnienie całorocznej pracy z dziećmi.	Ilość dzieci korzystających z letnich kolonii terapeutycznych Wykaz działań profilaktycznych prowadzonych podczas wypoczynku
7	Organizowanie i finansowanie zajęć dla rodziców oraz prowadzenie działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie ich kompetencji wychowawczych.	Liczba organizowanych zajęć Liczba uczestników zajęć
8	Działania edukacyjne upowszechniające w społeczeństwie wiedzę na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez kobiety w ciąży oraz zachowania abstynencji w ciąży. Szkolenia i konsultacje dla kadr pomocowych stykających się z dziećmi z FAS.	Liczba prowadzonych działań Liczba odbiorców
9	Upowszechnianie aktywności fizycznej i kulturalnej. Wdrażanie pozalekcyjnych zajęć sportowych i kulturalnych z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży z terenu miasta, poprzez dofinansowanie organizowanych zajęć.	Liczba organizowanych zajęć Liczba uczestników
10	Organizowanie i finansowanie działań służących upowszechnianiu pozytywnych wzorców życia rodzinnego, kampanii w dziedzinie rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz udział w tego typu ogólnopolskich społecznych kampaniach.	Liczba podjętych działań Liczba uczestników/ odbiorców
11	Współpraca z organizacjami pozarządowymi	Liczba osób uczestniczących w

	realizującymi programy o charakterze profesjonalnym związane z profilaktyką alkoholową, narkomanią oraz przemocą w rodzinie, w szczególności wspieranie finansowe i merytoryczne Klubu Abstynenta w Świebodzicach.	Klubie Abstynenta Liczba zorganizowanych spotkań Liczba zrealizowanych projektów/ programów profilaktycznych
12	Monitorowanie zjawisk związanych z używaniem alkoholu, w tym przemocy w rodzinie	Liczba raportów i sprawozdań nt. występowania alkoholizmu i przemocy w Gminie Świebodzice

Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
OPS, Policja, ZI, MKRPA, Placówki oświatowe, Miejski Ośrodek Zdrowia	Środki pochodzące z wpływów z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych

Planowane efekty: poprawa zdrowia psychicznego i obniżenie poziomu lęku u osób zwracających się o pomoc, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, zapobieganie eskalacji przemocy, wzrost samodzielności osób doświadczających przemocy w rodzinie, stabilizacja sytuacji prawnej, materialnej, wzrost umiejętności radzenia sobie ze sprawami formalnymi i urzędowymi, odizolowanie osoby doświadczającej przemocy od sprawcy, udzielenie schronienia ofiarom przemocy, osiągnięcie stabilizacji emocjonalnej, poprawa relacji rodzinnych, wzrost wiedzy i świadomości młodzieży szkolnej w zakresie problemu uzależnień (alkohol, narkotyki, uzależnienia behawioralne), podwyższenie kompetencji wychowawczych i sprawczości rodzica/ opiekuna w procesie wychowywania dziecka nawiązanie pozytywnych relacji pomiędzy dziećmi a opiekunami, wzrost świadomości w społeczności lokalnej na temat skutków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz kierowców, wzrost wiedzy i umiejętności rodziców oraz opiekunów wychowujących dzieci z FAS a także osób zawodowo z nimi się stykających, zmniejszenie spożycia alkoholu przez kobiety w ciąży, rozwój fizyczny i kulturalny, promocja alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Cel operacyjny 7: Rozwój integracji społecznej.

Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji celu
1	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej	Liczba utworzonych klubów Liczba odbiorców Liczba zajęć
2	Prowadzenie działań na rzecz społeczności lokalnej przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami publicznymi z wykorzystaniem wolontariatu.	Liczba prowadzonych działań Liczba odbiorców

3	Dokonywanie diagnozy (systematycznie aktualizowanej) charakteryzującej społeczność romską z udziałem samych zainteresowanych.	Liczba dokonanych diagnoz
4	Zatrudnienie asystentów środowiskowych dla dzieci romskich.	Liczba zatrudnionych asystentów
5	Zatrudnianie osób pochodzenia romskiego.	Liczba zatrudnionych osób

Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
OPS przy współpracy z NGO, UM	Środki własne, budżet państwa: programy rządowe, środki pochodzące z wpływów z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych

Planowane efekty: wspieranie samodzielności i dążeń do podnoszenia, zdobywania kwalifikacji, umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, edukacja personalna, zawodowa i społeczna, będąca kluczem do podnoszenia własnej wartości na współczesnym, otwartym rynku pracy, osiąganie samodzielności ekonomicznej oraz umiejętności gospodarowania własnymi dochodami, wzrost integracji społeczności lokalnej w szczególności osób pochodzenia romskiego.

Cel operacyjny 8: Zwiększenie dostępności dla obywateli w przestrzeni publicznej.

Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji celu
1	Wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób korzystających z miejsc użyteczności publicznej.	Liczba wyznaczonych miejsc parkingowych
2	Utworzenie miejsc przyjmowania klientów w budynkach użyteczności publicznej zapewniających intymność przy załatwianiu spraw o szczególnej wrażliwości a także dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim, czy kobiet z dziećmi.	Liczba wyznaczonych miejsc
3	Udostępnienie toalet oraz miejsc dla matek z dziećmi zaopatrzonych w przewijaki w budynkach użyteczności publicznej.	Liczba udostępnionych miejsc
4	Wsparcie tłumaczy języka ukraińskiego lub utworzenie informatorów dla obywateli	Liczba tłumaczy Liczba informatorów

	Ukrainy przybyłych do kraju w związku z wybuchem wojny na Ukrainie	
--	--	--

Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
OPS	Środki własne, budżet państwa: programy rządowe

Planowane efekty:

Poprawa jakości obsługi klienta w budynkach użyteczności publicznej oraz stworzenie miejsc przyjaznym osobom starszym, niepełnosprawnym czy matkom z małymi dziećmi.

Cel operacyjny 9: Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego na wypadek wystąpienia klęski żywiołowej lub ekologicznej, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.

Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji celu
1	Utworzenie miejskiego magazynu rzeczy używanych	Liczba utworzonych magazynów
2	Opracowanie procedur na wypadek zdarzenia skutkującego koniecznością udzielenia ludności pomocy, w szczególności wyznaczenie miejsc przeznaczonych na interwencyjne zbiorowe zakwaterowanie.	Liczba wyznaczonych miejsc

Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
OPS, UM	Środki własne

Planowane efekty:

Zgromadzenie materiałów służących mieszkańcom na wypadek wystąpienia nagłego zdarzenia losowego a także poprawa jakości procedur obowiązujących podczas zarządzania kryzysowego.

6.3 Sposoby realizacji oraz ramy finansowe strategii

Podjmując próbę rozwiązania problemów społecznych nie można kierować się wyłącznie rachunkiem ekonomicznym. Aktywność z zakresu polityki społecznej często skutkuje rezultatami, których nie można zmierzyć stosując metody finansowe. Nie sposób policzyć ewentualnych kosztów zaniechania, tj. kosztów nierozwiązanych problemów społecznych. Stanowią one wydatki, które musi ponosić określona społeczność dlatego, że dane problemy społeczne nie zostały rozwiązane lub nie zostały odpowiednio wcześniej rozpoznane, co mogłoby obniżyć koszty skutków ich wystąpienia²⁶. Jednakże, proponując określone działania należy poruszać się w obrębie realnych możliwości, których granice wyznacza ekonomia.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych realizowana będzie przez różne podmioty, zatem określając ramy finansowe i źródła finansowania bierzemy pod uwagę potencjalne środki finansowe tych wszystkich podmiotów, które są zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych w gminie (nawet nie w sposób bezpośredni). Ośrodek Pomocy Społecznej jest tylko koordynatorem prowadzonych działań i nie wszystkie z nich będą finansowane z jego budżetu.

Odpowiedzialność jednostek i podmiotów za realizację konkretnego zadania wiąże się z przyjęciem odpowiedzialności za pozyskanie finansowania i właściwe wydatkowanie środków. W ten sposób zwiększa się prawdopodobieństwo wykonania postawionych zadań oraz ogranicza ryzyko niezrealizowania celów strategicznych z powodu niewystarczających zasobów. W związku z powyższym uwzględniono możliwości poszczególnych podmiotów w zakresie pozyskiwania finansowania zewnętrznego: z subwencji lub dotacji a także możliwość aplikowania o środki pochodzące np. z funduszy pomocowych UE. Jako realizatorów wskazano podmioty o odpowiednich kompetencjach, dysponujące zasobami organizacyjnymi, z adekwatnym zapleczem technicznym, uprawnieniami, posiadające lub mogące pozyskać środki finansowe na ich realizację.

Zadania z zakresu profilaktyki alkoholowej, przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie finansowane będą z wpływów gminy wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Realizatorzy strategii mogą aplikować o środki pochodzące z rządowych programów ostonowych zbieżnych z celami SRPS tj. programów takich jak:

-Program wieloletni "Senior+" na lata 2021-2025,

26 A. Hryniewicka., *Badanie skuteczności, efektywności, trwałości, trafności, użyteczności*. w: *Różne wymiary skuteczności w pomocy społecznej* (red.) A. Hryniewicka, J. Staręga-Piasek, Warszawa: CRZL 2016, s. 91.

-Program "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023,

-Program Opieka 75+,

-Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025, którego celem jest zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego (dla organizacji pozarządowych),

-Program "Opieka wytchnieniowa" oraz "Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej",

-Program "Za życiem",

-Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021–2030.

W poniższej tabeli przedstawiamy okres realizacji poszczególnych działań - pola zaznaczone kolorem szarym oznaczają okres realizacji zadania lub rok rozpoczęcia realizacji zadania.

Tabela 18 Harmonogram realizacji działań

Cel operacyjny	Strategiczne kierunki działań	Okres realizacji				
		2023	2024	2025	2026	2027
Przeciwdziałanie bezdomności, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu (pola oznaczone kolorem szarym oznaczają okres realizacji)	Rozwój budownictwa na wynajem- budowa nowych budynków					
	Utworzenie miejskiej ogrzewalni dla osób bezdomnych					
	Pozostałe działania					
Wspieranie rodziny	Rozwój placówek wsparcia dziennego					
	Pozostałe działania					
Zapewnienie osobom starszym przyjaznych form opieki i form aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne. Integracja i aktywizacja osób starszych	Utworzenie Domu Dziennego Pobytu Senior+					
	Rozwój systemu opieki nad osobami starszymi - utworzenie domu					

Cel operacyjny	Strategiczne kierunki działań	Okres realizacji				
	pobytu całodobowego - domu złotego wieku					
	Pozostałe działania					
Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym dostępu do usług opiekuńczych oraz odpowiedniej opieki zdrowotnej	Wszystkie działania					
Doskonalenie i rozwój systemu wsparcia na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców.	Wszystkie działania					
Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem uzależnień oraz problem przemocy w rodzinie	Wszystkie działania					
Rozwój integracji społecznej	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej					
	Pozostałe działania					
Zwiększenie dostępności dla obywateli w przestrzeni publicznej	Wszystkie działania					
Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej	Utworzenie magazynu rzeczy używanych					
	Opracowanie procedur interwencyjnych					

7. Monitoring i ewaluacja strategii

Instytucją stworzoną w celu realizacji zadań własnych i zleconych Gminy Świebodzice z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych i funduszu alimentacyjnego oraz innych zadań przewidzianych przepisami prawa jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzicach. Celem jego działania jest rozpoznawanie oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, które własnym staraniem, możliwościami i uprawnieniami nie są w stanie pokonać trudności życiowych, a także umożliwienie im godnych warunków życia. Docelowo powinno to zmierzać do życiowego usamodzielniania się tych osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem, jak również zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych. Wskazane działania realizowane są w szczególności na podstawie stosownych ustaw oraz niniejszej Strategii, której Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzicach jest głównym realizatorem. Do jego zadań należy w szczególności:

- realizacja przypisanych mu zadań i projektów,
- koordynacja współpracy oraz ciągłe pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji zadań zapisanych w SRPS,
- monitorowanie i ewaluacja procesu realizacji zadań określonych w SRPS, przygotowywanie sprawozdań,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych zadań od partnerów realizacyjnych i odbiorców działań SRPS, koordynacja procesu jej aktualizacji (współpraca z Radą Miejską w Świebodzicach, do której zadań należy w szczególności podejmowanie uchwał w zakresie aktualizacji dokumentu),
- poszukiwanie (wraz z Urzędem Miejskim w Świebodzicach, organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze polityki społecznej oraz innymi podmiotami) innych niż budżet gminy źródeł finansowania realizacji zadań i projektów,
- zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji SRPS.

Realizacja zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzice na lata 2023-2027 będzie się odbywać w szczególności poprzez działalność statutową Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzicach, jak również współpracę międzysektorową i międzyorganizacyjną, łączącą zasoby i potencjały Ośrodka Pomocy Społecznej oraz pozostałych instytucji pomocy społecznej, w tym o charakterze innym niż gminne, Urzędu Miejskiego, lokalnych instytucji publicznych (szkoły, instytucje kultury, placówki ochrony zdrowia itp.), organizacji pozarządowych, organizacji rynku pracy itp. Skuteczność prowadzonych działań będzie zatem warunkowana sprawnością i efektywnością mechanizmów współdziałania między zaangażowanymi stronami.

Monitoring rozumiany jest jako proces systematycznego zbierania i analizowania danych ilościowych i jakościowych dotyczących prowadzonych działań, wdrażanych projektów bądź całej strategii, tak w aspekcie finansowym jak i rzeczowym. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i wytyczonymi celami. Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Ewaluacja jest częścią procesu podejmowania decyzji, który to polega na wydawaniu opinii o wartości działania poprzez systematyczne, jawne zbieranie i analizowanie o nim informacji w odniesieniu do przyjętych celów, kryteriów i wartości. Ewaluację strategii należy rozumieć jako systematyczne zbieranie informacji na temat działań, charakterystyki i efektów programu w celu ocenienia strategii, poprawy jej skuteczności oraz/lub wsparcia procesu decyzyjnego dotyczącego przyszłego programowania²⁷.

Monitoringu i ewaluacji dokonywać będzie Zespół powołany drogą zarządzenia przez Burmistrza Miasta Świebodzice, który będzie spotykał się corocznie w terminie do końca marca, celem przygotowania oceny przebiegu realizacji i osiągania celów operacyjnych. Ocena dokonana zostanie na podstawie przedłożonych sprawozdań przez poszczególne instytucje realizujące działania ujęte w niniejszej strategii. Zespół ewaluacyjny ponadto zidentyfikuje problemy, które ograniczają bądź uniemożliwiają realizację zadań a także zaproponuje niezbędne korekty i zmiany w zakresie tych zadań.

Bazą monitoringu będą informacje statystyczne instytucji publicznych i organizacji działających na terenie gminy. Wskaźniki oceny Strategii zostały wyszczególnione w części 6.2 Cele, kierunki działania i wskaźniki.

8. Spis tabel

Tabela 1 Wybrane dane statystyczne dot. Gminy Świebodzice

Tabela 2 Liczba bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

Tabela 3 Rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Tabela 4 Liczba osób korzystających z dożywiania

Tabela 5 Rozmiary bezdomności w Gminie Świebodzice

Tabela 6 Wydatki Gminy za pobyt bezdomnych w placówkach

²⁷ T. Kierzkowski, *Ocena (ewaluacja) programów i projektów o charakterze społeczno-gospodarczym w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej*, Warszawa 2002, s. 19–20.

Tabela 7 Osoby z zaburzeniami psychicznymi korzystające z pomocy społecznej

Tabela 8 Rodziny i osoby z problemem trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

Tabela 9 Osoby z niepełnosprawnością korzystające ze świadczeń pomocy społecznej

Tabela 10 Osoby długotrwale i przewlekle chorzy korzystający ze świadczeń pomocy społecznej

Tabela 11 Osoby przebywające w domach pomocy społecznej i wydatki gminy z tego powodu

Tabela 12 Przepięstwa na terenie Gminy Świebodzice w latach 2017-2021

Tabela 13 Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty

Tabela 14 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako przyczyna udzielenia pomocy społecznej

Tabela 15 Liczba rodzin objęta pomocą społeczną ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa

Tabela 16 Liczba dzieci z Gminy Świebodzice przebywających w pieczy zastępczej oraz wydatki na ten cel

Tabela 17 Infrastruktura społeczna

Tabela 18 Harmonogram realizacji działań

9. Spis schematów

Rysunek 1 Piramida wieku mieszkańców Świebodzice

Rysunek 2 Przyrost naturalny w latach 1995 - 2019 w Świebodzicach

Rysunek 3 Wydatki gminy w obszarze polityki społecznej w 2021 r.

Rysunek 4 Stopa bezrobocia w poszczególnych latach

Rysunek 5 Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej

Rysunek 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Rysunek 7 Wskaźnik deprivacji lokalnej

Rysunek 8 Liczba świadczeń niepieniężnych i świadczeń pieniężnych – rok 2021

Rysunek 9 Rodzaje świadczeń według typów rodzin

Rysunek 10 Wskaźnik pracy socjalnej

Rysunek 11 Asystent rodziny

Rysunek 12 Drzewo problemów społecznych dla problemu „starzenie się społeczeństwa” (oprac. własne)

Rysunek 13 Prognoza zmian liczby mieszkańców Świebodzic w perspektywie 10 lat

Rysunek 14 Tendencja zmian w zakresie typów świadczeń z pomocy społecznej

10. Bibliografia

Red. Jarosz M., *Naznaczeni i napiętnowani. O wykluczeniu politycznym*, Warszawa 2008.

Frąckiewicz L., *Wykluczenie społeczne w skali makro i mikroregionalne* [w:] L. Frąckiewicz (red.), *Wykluczenie społeczne*, Katowice 2005.

red. Woźniakowska D. i in., *Skazani i byli skazani na rynku pracy – ocena problemu z punktu widzenia organizacji pozarządowych*, Warszawa 2006.

Kijak R. J., Szarota Z., *Starość. Między diagnozą a działaniem*, Warszawa 2013.

Hryniewicka A., *Badanie skuteczności, efektywności, trwałości, trafności, użyteczności. w: Różne wymiary skuteczności w pomocy społecznej* (red.) A. Hryniewicka, J. Staręga-Piasek, Warszawa: CRZL 2016.

Kierzkowski T., *Ocena (ewaluacja) programów i projektów o charakterze społeczno-gospodarczym w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej*, Warszawa 2002.

Załącznik do Uchwały nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) [w:] M.P. 2017, poz. 260.

Załącznik do Uchwały nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” [w:] M.P. 2021, poz. 843.

Załącznik do Uchwały nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej”, [w:] M.P. 2019, poz. 214.

Uchwała Nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu

Spółecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” [w:]
M.P. 2021, poz. 843.

Opracowanie: Robert Sysa

Uzasadnienie do Uchwały Nr LXXIV/390/2023

Rady Miejskiej w Świebodzicach

z dnia 26 stycznia 2023 r.

Zgodnie z przepisami przytoczonymi na wstępie uchwały do zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Opracowany projekt strategii dostosowany jest do aktualnych potrzeb społecznych i obowiązujących przepisów prawa. Projekt strategii zabezpiecza osoby potrzebujące wsparcia we wszystkich aspektach i formach pomocy w sposób racjonalny i efektywny.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świebodzice na lata 2023-2027

wytacza kierunki działań mających na celu rozwiązywanie negatywnych zjawisk dotyczących lokalną społeczność. Stanowi narzędzie zarządzania w obszarze polityki społecznej miasta.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Sporządził:

Dyrektor

Ośrodka Pomocy Społecznej

Robert Sysa